

Αριθ. 29 - Λεπτά είκοσι.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ετήσια: Έν' Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Τιμὴ προηγ. φύλλον λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: *Οδ. Σταδίου, 6.

18 Ἰουλίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΛΟΚ

Πρόλογος.

Ἐκτὸς σπανίων τινῶν ἐξαιρέσεων, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται, οἱ μὲν διανοητικῶς, οἱ δὲ διὰ τῶν χειρῶν, πᾶσα δὲ χρήσιμος ἐργασία ἀξίζει καὶ λαμβάνει ἀντιμισθίαν.

Τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας ἀλλάσσονται καὶ φθάνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸν καταναλωτήν. Ὁ προορισμὸς τῶν προϊόντων εἶναι ἡ κατανάλωσις.

Ἐργάζεται τις λοιπὸν διὰ νὰ ζῇ, καὶ δύναται τις ἴσως νὰ εἴπῃ, ὅτι ζῇ διὰ νὰ ἐργάζεται.

Ἡ ἐργασία καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς ἔδωκαν ἀφορμὴν διαφόρων σπουδῶν εἰς τοὺς οἰκονομολόγους, αἵτινες εἶναι ἀνάγκη νὰ γείνουν γνωσταί.

Αἱ σπουδαὶ αὗται περιελήφθησαν εἰς τὰς ἐπομένας σελίδας. Ὁ συγγραφεὺς προσεπάθησε νὰ τὰς καταστήσῃ σαφεῖς καὶ εὐλήπτους διὰ τοὺς νέους καὶ δι' αὐτὰ ἀκόμη τὰ παιδία.

Οἱ νέοι μανθάνουσι πῶς πρέπει νὰ ἐργάζονται.

Ἀφοῦ υποχρεοῦνται νὰ ἐργάζονται διὰ νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀναγκαῖον εἶναι νὰ γνωρίζωσι τοὺς νόμους τῆς ἐργασίας, οἵτινες εἶναι οἱ νόμοι τῆς παραγωγῆς· πρέπει προσέτι νὰ γνωρίζωσι τὴν ἑδὼν, ἣν τὰ προϊόντα διατρέχουσιν ἀπὸ τοῦ παραγωγέως μέχρι τοῦ καταναλωτοῦ.

Ἀφοῦ ἀναγνώσῃ καὶ μελετήσῃ τὸ βιβλίον τοῦτο, θὰ ἀποκτήσῃ τὰς περὶ τῶν πραγμάτων τούτων θεμελιώδεις γνώσεις, μὲ τὴν ἡλικίαν δὲ θὰ ἐμβαθύνῃ περὶ σφοδρότερον.

Θὰ ἀποκτήσῃν ὀρθὰς ἰδέας, ὁποίας ἡ πεῖρα

1. Ὁ κ. Μαυρίκιος Βλόκ (Maurice Block) εἶναι ἐκ τῶν λίαν διακεκριμένων Γάλλων οἰκονομολόγων. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐλευθερὰν σχολήν· ἐκτὸς δὲ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἄλλων προτερημάτων τοῦ γνωρίζει καὶ τὰς κυριωτέρας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, δι' ὧν οὐ μόνον παρακολουθεῖ τὰς προόδους τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν, ἀλλὰ καὶ γνωστοποιεῖ αὐτὰς εἰς τὴν Γαλλίαν. Καὶ τοι νέος, ἐδημοσίευσεν οὐκ ὀλίγα συγγράμματα, ὧν τὰ κυριωτέρὰ εἰσι τὰ ἑξῆς: Dictionnaire général de la politique, Dictionnaire de l'Administration française, Statistique de la France, L'Europe politique et sociale, πολλοὺς τόμους τοῦ Annuaire de l'Economie politique καὶ συρταῖαν ἄρθρων εἰς πολλὰ περιοδικὰ καὶ μάλιστα εἰς τὸ Journal des Economistes. Ἀπαντὰ τὰ ἔργα τοῦ οἰκονομολόγου τούτου διακρίνονται ὅχι μόνον διὰ τὴν γαλατικὴν αὐτῶν σαφήνειαν καὶ τάξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν βαθύνοιαν καὶ πρακτικότητα, μάλιστα δὲ δι' ἀκαταμάχτην τινα μέθοδον λογικῆς συζητήσεως, γινομένης, οὕτως εἴπειν, μεταξὺ τοῦ ἀναγνώστου καὶ τοῦ συγγραφέως, καὶ δι' ἧς ἐκλείπει πᾶσα ἀντιρροῖς καὶ ἀμφιβολία.

Α. Β.

ΓΟΜΟΣ Β'—1876.

τὰς ἀπεταμίσουσ' δι' αὐτῶν δὲ θὰ ἐννοήσῃσι τὰ λάθη ἅτινα οἱ ἀμαθεῖς διαδίδουσιν. Θὰ κατανοῶσι καλλίτερον τὰς πράξεις των, καὶ θὰ ἐκτιμῶσιν ἐπίσης καλλίτερον τὰς συνεπειὰς αὐτῶν, καὶ ἐὰν ἡξεύρωσι νὰ χρησιμοποιοῦσι τὰς οἰκονομικὰς τῶν γνώσεις, θὰ μένωσιν εὐχαριστημένοι, διότι θὰ γείνωσιν ἐργατικοὶ καὶ οἰκονόμοι.

Ἡ ἐργασία καὶ ἡ οἰκονομία θὰ τοὺς εὐκολύνωσιν εἰς τὴν ἐξάσκησιν πολλῶν ἄλλων ἀρετῶν.

Ἡ χρῆσις καὶ ἡ ἀξία.

Ὁ Ἰωάννης μετὰ τὴν εἰς τὸ χωρίον ἐπιστροφὴν τοῦ δὲν ἡδύνατο νὰ λησμονήσῃ ὅτι εἶδε νὰ πωλοῦν ὕδωρ εἰς Παρισίους.

Οἱ φίλοι τοῦ δὲν ᾔθελαν νὰ τὸν πιστεύσουν· «Εἶναι ἀδύνατον, ἔλεγον· τὸ ὕδωρ δὲν στοιχίζει τίποτε.»

Ὁ Λεωνίδας, ὁ εὐπαιδευτότερος πάντων, προσέθετε μὲ σπουδαῖον ὕφος· «Τὰ γεώμηλα, τὸ σιτάρι, τὰ βώδια, τὰ ἄροτρα καὶ τὰ ὑποδήματα ἀγοράζονται, ὅχι ὅμως καὶ τὸ ὕδωρ! Τὸ παίρνει κανεὶς ἀπὸ τῇ ἐρύσει ἢ τὸ βγάζει ἀπὸ τὸ πηγάδι.»

Καὶ ὅλοι οἱ φίλοι ἐπεριγέλων τὸν Ἰωάννην.

Ἄλλ' ὁ Ἰωάννης ἐπέμεινε. «Τὸ ὕδωρ, ἔλεγεν, ἦτον ἐντὸς μεγάλου βαρελίου καὶ τὸ βαρέλι εἰς ἓν μέγαλον κάρβον συρόμενον ὑφ' ἐνὸς ἵππου· ἄνθρωπός τις δὲ ἐγέμειζε δύο μεγάλους κάδους καὶ τοὺς ἐπωλοῦσε 20 λεπτά.»

Τὸ ζήτημα καθυπεβλήθη εἰς τὸν διδάσκαλον.

—Ὁ Ἰωάννης ἔχει δίκαιον, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

Οἱ φίλοι ἔμειναν ἐκθαμβοί.

—Ἀκούσατέ με, τέκνα μου, ἐπανέλαβεν ὁ διδάσκαλος· ἤμπορεῖτε νὰ κάμετε χωρὶς ὕδωρ;

—Ὁχι, ὅχι! ἔκραξαν πανταχόθεν.

—Εἶναι λοιπὸν χρήσιμον, ἀναπόφευκτον μάλιστα. Ἀλλὰ διατί δὲν τ' ἀγοράζετε;

—Διότι τὸ ἔχομεν χάρισμα, λέγει ὁ Φίλιππος, ἔτοιμος πάντοτε εἰς τὰς ἀπαντήσεις.

—Ἀληθῶς, ἀπήντησεν ὁ διδάσκαλος. Ἄλλ' ἐὰν δὲν τὸ εἴχετε χάρισμα, θὰ τὸ ἐπληρώνατε. Καλὰ, βλέπετε ὅτι μέγας ποταμὸς διασχίζει τοὺς Παρισίους, ὅλος ὁ κόσμος ἤμπορεῖ νὰ λάβῃ, καὶ ὅμως πληρώνουν τὸν ὑδροφόρον. Πράγματι ὅμως, πληρώνουν τὸ ὕδωρ.

—Τὸν ὑδροφόρον, ἀνέκραξεν ὁ Φίλιππος.

—Ἀληθῶς, τὸν ὑδροφόρον, ἢ μᾶλλον τὴν ἐρ-

γασίαν του· διὰ τὸν κόπον του καὶ τὸν καιρὸν τοῦ ἐξώδευσε διὰ νὰ φέρῃ τὸ ὕδωρ τοῦ δίδου 20 λεπτά. Ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀνάγκη νὰ υπάγωμεν εἰς Παρίσιους διὰ νὰ ἴδωμεν νὰ πληρώνουν τὸ νερὸν, ἀφοῦ τὸ πληρώνουν ἐδῶ, εἰς τὸ χωρίον μας, ἂν καὶ ἔχομεν ἓνα μικρὸν ποταμόν.

Ὁ διδάσκαλος ὠμίλει μὲ πολὺ σοβαρὸν ὕφος καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκληφθοῦν οἱ λόγοι του ὡς ἀστεϊότης. Ὡστε οἱ παῖδες ἠτένιζον πρὸς ἀλλήλους σιωπηλῶς.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἠρώτησε:—Ἀπὸ ποῦ λαμβάνετε τὸ ὕδωρ;

Πολλοὶ συγχρόνως:—Ἀπὸ τὸ φρέαρ.

—Τὸ φρέαρ γίνεται μόνον του;

—Τὸ ἤνοιξαν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης· τὸ φρέαρ μας ἐστοίχισεν 100 δραχμάς.

—Καλὰ! ἐὰν τὸ φρέαρ ἐστοίχισεν 100 δρ., καὶ ἐὰν διαρκέσῃ 20 ἔτη, τὸ ὕδωρ πόσον στοιχίζει;

Πολλοί:—Τὸ 20 εἰς τὸ 100 ὃ φορές· ὃ δρ. τὸν χρόνον.

—Καὶ δὲν λογαριάζομεν οὔτε τὰ σχοινία, οὔτε τοὺς κάδους.

—Τὰ πράγματα διὰ τὰ ὁποῖα πληρώνει τις, δηλ. ποῦ ἀγοράζει, εἶπεν ὁ διδάσκαλος τελευτῶν, ἔχουν ἀξίαν· διὰ τοῦτο ἐρωτῶμεν πόσον ἔχει τὸ δεῖνα πρᾶγμα, ἢ ποῖα εἶναι ἡ ἀξία του. Τὰ πράγματα ὅμως τὰ ὁποῖα ἔχει τις χάρισμα, ὡς τὸν ἀέρα, τὴν βροχὴν, τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, εἶναι χρῆσιμα, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀξίαν.

Ἔπεται συνέχεια.

A. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΦΑΡΑΔΔΗΝ¹

ΣΥΝΤΑΛΑΞΕΙΣ ΠΡΩΤΗ

Τὸ κηρίον.—Ἡ φλόξ. Αἰτία, σχῆμα, εὐκνησία, λάμψις αὐτῆς.

Εἰς τὰς συνδιαλέξεις μου ταύτας ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν χημικὴν ἱστορίαν ἐνὸς κηρίου. Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ καὶ θὰ σᾶς ἀρέσῃ καὶ θὰ σᾶς διδάξῃ πολλὰ, διότι συνδέεται διαφοροτρόπως μεθ' ὅλων τῶν κλάδων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Εἰς τὰ φαινόμενα ὅσα παρουσιάζει ἐν μόνον κηρίον ἀπαντῶνται ὅλοι οἱ νόμοι ὅσοι διέπουν τὸν ἡμέτερον κόσμον.

Πρὶν ἀρχίσω, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι

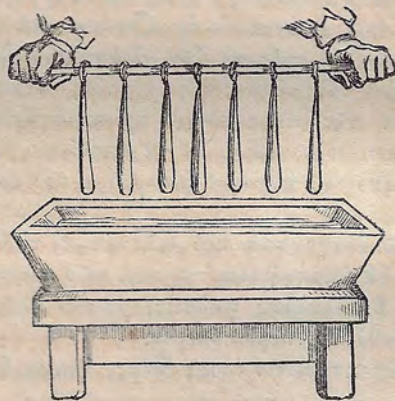
1. Φαραδάης, ὁ ἐπισημότερος τῶν συγχρόνων φυσιοδιδάκτων, εἶναι Ἀγγλος τὴν πατρίδα, γεννηθεὶς κατὰ τὰ 1791. Ἦτον ἐργάτης εἰς βιβλιοδετεῖον, ὅτε ἤκουσε τὰ μαθήματα τοῦ περιηγήτου Ὑμφρη Δαίβη, καὶ ἔγινεν ὁπαδὸς καὶ ἄξιος διάδοχος αὐτοῦ. Ἐγραψε πολλὰ περὶ χημείας καὶ φυσικῆς, καὶ ἠσχολήθη ἰδιαίτως εἰς τὰ ζητήματα τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ ηλεκτρισμοῦ, εἰς τὰ τῶν ὀπτικῶν φαινομένων, καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἀερόφωτος, μεθ' ἧς σθένει ἔχουσι κατὰ μέρος καὶ αἱ παρῶσαι δημοτικαὶ αὐτοῦ συνδιαλέξεις. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσε καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν Κανταβρυγίᾳ, ὅπου καὶ ἐτελεύτησε.

A. P. P.

τὸ ἀντικείμενον μὲν εἶναι εὐρὺ, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸ ἐξακριβώσωμεν, καὶ νὰ τὸ πραγματευθῶ σπουδαίως καὶ φιλοσοφικῶς· καὶ ὅμως οἱ λόγοι μου δὲν θ' ἀποτεινῶνται εἰς τοὺς μᾶλλον ἡλικιωμένους μεταξὺ ὑμῶν, καὶ, ἂν μ' ἐπιτρέπητε, θὰ σᾶς ὁμιλήσω ὡς ἂν δὲν ἦμην πρεσβύτερός σας. Ἡξέυρω ὅτι θὰ ἐκδοθοῦν αὐταὶ μου αἱ ἀγορεύσεις· ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ ὁμιλήσω γλῶσσαν ἀπλῆν, θέλων νὰ γίνω καταληπτὸς εἰς τοὺς νέους μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας, καὶ φανταζόμενος ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅτι εἶμαι εἰς ἐξ αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ὁ διδάσκαλός των.

Ἀφ' οὗ περὶ τούτου συνενοήθημεν, τώρα, φίλτατοι, θὰ σᾶς ἐξηγήσω ποῖα εἶναι τὰ συστατικά τοῦ κηρίου. Ἰδοὺ, ἐδῶ ἔχω τινὰ τεμάχια ξύλων, κλαδιά δένδρων τινῶν ἐχόντων τὴν ιδιότητα εὐκόλως νὰ φλογίζωνται. Ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο, τὸ λεγόμενον κηρόξυλον, παράδοξον οὐσίαν εὐρισκομένην ἐντὸς τοῦ καυσσώματος, ἢ τῶν καυσίμων γαιῶν τῆς Ἰρλανδίας. Εἶναι ξύλον ξηρὸν, στερεόν, ἀξίολογον, πολὺ δυνατὸν καὶ ἀντέχον, ἀλλὰ συγχρόνως τόσον εὐφλόγιστον, ὥστε, ὅπου εὐρίσκεται, κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ λαμπάδας, διότι καίει καὶ φωτίζει ἀπαραλλάκτως ὡς τὰ κηρία.

Ἀλλ' ἂς ἴδωμεν τὰ συνήθη κηρία, ὅσα πωλοῦνται διὰ τοῦ ἐμπορίου. Ἰδοὺ, αὐτὰ εἶναι τὰ βαπτὰ κηρία. Τὰ ὀνομάζω δὲ οὕτω διὰ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς των. Δέματα κλωστῶν διπλουμένων σχηματίζουν εἰς τὸ μέρος ὅπου διπλοῦνται θηλείαν δι' αὐτῆς διαπεράται μία ῥά-

Σχ. 1.

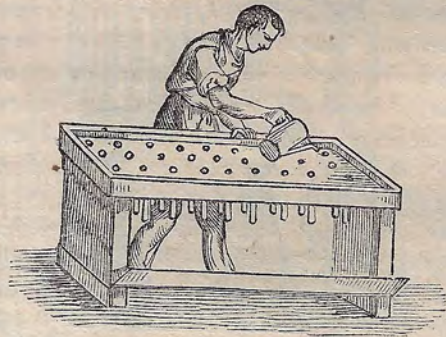
βδος, καὶ ἔπειτα αἱ κλωσταὶ θάπτονται ἢ βυθίζονται εἰς βράζον ἄλειμμα. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ δέμα ἀλειμματωθῇ, τὸ ἐξάγουσι, τὸ ἀφήνουν νὰ κρυώσῃ, καὶ ἔπειτα τὸ βυθίζουσι πάλιν καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀναλελυμένον ἄλειμμα, ἕως ὅτου νὰ γίνῃ τοῦτο ἱκανῶς χονδρὸν περὶ τὴν θρυαλλίδα ἢ τὸ φτύλιον. Τὰ δείγματα ὅσα ἔχω ἐδῶ θὰ σᾶς διδάξουν ὁποῖα καὶ πόσων εἰδῶν προϊόντα δύναται νὰ παράξῃ οὗτος ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς. Βλέπετε ὅτι εἶναι μικρότατα. Αὐτὰ εἶναι τὰ κηρία ὅσα μεταχειρίζονται, ἢ μᾶλλον μετεχειρίζοντο

εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα, διότι εἶχον τὴν ἰδέαν ὅτι ὅσον μικρότερα ἦσαν τὰ κηρία, τόσον ὀλιγώτερος ἦτον ὁ κίνδυνος τῶν ἐπικινδύνων ἐκρήξεων τῶν ἀτμίδων αἵτινες συμβαίνουσιν εἰς τὰς ὑπογείους σύριγγας. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον λοιπὸν, καὶ δι' οἰκονομίαν οἱ μεταλλευταὶ μετεχειρίζοντο τὰ μικρότατα ταῦτα κηρία, ἐξ ὧν εἴκοσι, τριάκοντα, τεσσαράκοντα ἢ καὶ ἐξήκοντα ἀποτελοῦσι μίαν λίτραν. Ἐκτοτε ὅμως ἀντικατέστησαν αὐτὰ οἱ λύχνοι τοῦ Δαίβου καὶ ἄλλαι ὅμοιαι ἐφευρέσεις. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἄλλο δαίγμα, περιέργον καὶ αὐτὸ, ὃ ὁ συνταγματάρχης Πασλέυ, ὡς ἔμαθα, ἀνέσυρεν ἀπὸ τοῦ πλοίου τοῦ Βασιλέως Γεωργίου λεγομένου.¹ Πολλὰ ἔτη ἔμεινεν εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τὸ ἀλμυρὸν νερόν· ὥστε βλέπομεν πόσον καιρὸν τὸ κηρίον ἤμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ. Εἰς πολλὰ μέρη, ὡς βλέπετε, τοῦτο ἐσχίσθη, καὶ ὀλίγον ἐθραύσθη· ὅμως καίει τακτικώτατα, καὶ τὸ ἄλειμμα, ἅμα ἀναλυθῇ, ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρῶτην του κατάστασιν.

Παρά τινος ἐργοστασίου ἔλαβον ἀξιόλογα δαίγματα κηρίων καὶ τῶν ὕλων ὅσαι χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν αὐτῶν. Ἄς τὰ ἐξετάσωμεν. Πρῶτον ἰδοὺ τὸ λίπος ἢ πάχος τοῦ βόδς, καὶ τὸ ἄλειμμα τῆς Ῥωσσίας, νομίζω, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ βαπτὰ κηρία, ὡς σὰς τὰ περιέγραψα. Ὁ Γαι-Λυσσάκ, καὶ ἄλλοι τις χημικὸς, ὁπαδὸς αὐτοῦ,² κατῴρθωσαν νὰ μεταβάλλωσι τὴν ὕλην ταύτην εἰς ὥραιαν τινὰ οὐσίαν, ἣν ὠνόμασαν στεατίνην (σπερματσέτον). Ἠξέυρετε ὅτι κηρίον ἐκ στεατίνης δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀειδές, καὶ παχὺ, ἀλλὰ καθαρώτατον, καὶ ὅτι τὴν σαγόναν του ἠμπορεῖτε ν' ἀφαιρέσετε ξύνοντες αὐτὴν εἰς σκόνην, χωρὶς νὰ κηλιδωθῇ τὸ ὕψασμα ὅπου ἔσκαζεν. Ἰδοὺ δὲ ποῖον τρόπον τῆς κατασκευῆς ἐφεύρον οἱ σοφοὶ οὗτοι. Πρῶτον θράζεται τὸ πάχος τοῦ βόδς ὁμοῦ μὲ ἀσβέστην, ὥστε μεταβάλλεται εἰς σάπωνα· ἔπειτα ἀναλύεται ὁ σάπων αὐτὸς εἰς ὕγρὸν ὀνομαζόμενον *θεικὸν ὀξύ*· αὐτὸς δὲ ἀφαιρεῖ τὴν ἀσβεστον, καὶ ἀφήνει τὸ πάχος μεταβεβλημένον εἰς στεατικὸν ὀξύ, ἀφήνει δὲ συγχρόνως καὶ ποσότητά τινα γλυκερίνης, ἥτις εἶναι ζάχαρις, ἢ ὕλη ζαχαρώδης, χωριζομένη ἀπὸ τοῦ αλείμματος κατὰ τὴν χημικὴν αὐτὴν ἐργασίαν. Τότε πιέζεται ἡ στεατίνη διὰ νὰ στραγκίσῃ ὅσον ἔλαιον περιέχει. Βλέπετε τὰ κομμάτια ταῦτα κατὰ σειράν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πιεσμένα. Ἐξ αὐτῶν παρατηρεῖτε ὅτι ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ πίεσις, ὅσον περισσότερον ἐσραγκίσθη τὸ ἔλαιον, τόσον ὀλιγώτερον ἔχουν ἀκα-

θαρίαν, μέχρις ὅτου μὲν μία οὐσία καθαρά καὶ ὁμογενὴς, τὴν ὁποίαν ἀναλύοντες, κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτῆς κηρία καθὼς αὐτά. Τοῦτο τὸ δαίγμα ὃ κρατῶ κατασκευάσθη ἐκ στεατίνης, ἥτις ἐγένεν ἐξ αλείμματος, καθὼς σὰς εἶπα. Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ κηρίον κατασκευασμένον ἐκ λευκώματος κήτους, ἥτοι ἐκ λίπους ἢ ἐλαίου στερεοῦ, ἐξαγομένου ἐκ τῶν ἐγκεφαλικῶν μεμβρανῶν τοῦ κήτους. Ἰδοὺ δὲ καὶ τὰ συνήθη ἀγιοκήρια, καὶ ἄλλα καθαρά κηρία κατασκευασμένα ἐπίσης ἐκ κηροῦ τῶν μελισσῶν καθαρισθέντος. Μεταξὺ δ' ὅσων εὐηρεστήθησαν νὰ μοὶ στείλωσιν οἱ φίλοι μου πρὸς διδασκαλίαν σας, εὕρισκω καὶ παράδοξόν τινα ὕλην, ἣν ἐκάλεσαν *παραφίνην*, καὶ ἥτις παράγεται εἰς τῆς Ἰρλανδίας τὰ καυσόχρώματα, καὶ κηρία ἐξ αὐτῆς κατασκευασμένα, καὶ προσέτι εἶδος τι κηροῦ στελλόμενον εἰς τὴν Εὐρώπην ἐξ Ἰαπωνίας, ἀφ' οὗ μᾶς ἠνοίχθησαν αἱ πύλαι τοῦ μεμακρυσμένου καὶ περιέργου ἐκείνου τόπου, μέλλον νὰ χορηγήσῃ νέαν ὕλην εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς κηροποιίας.

Σὰς εἶπα πῶς κατασκευάζονται τὰ βαπτὰ κηρία. Ἦδη θὰ σὰς εἰπῶ πῶς γίνονται τὰ χυτὰ. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι λαμβάνομεν ὕλας αἱ ὁποῖαι ἠμποροῦν νὰ χυθοῦν. Νὰ χυθοῦν; θὰ εἰπῇτε. Ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸ κηρίον ἀναλύεται τόσον εὐκόλως, πρέπει εὐκολώτατα καὶ νὰ χύνηται. Καὶ ὅμως παντάπασι. Ἀπειρα καὶ ἀπροσδόκητα εἶναι τὰ ἐμπόδια ὅσα ὁ τεχνίτης ἔχει νὰ νικήσῃ εἰς τὴν χύσιν τῶν κηρίων, ὅση καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐπιμέλειά του διὰ τὴν εὕρεσιν τῶν καλῶν μεθόδων, καὶ ὅσαι καὶ ἂν εἶναι τῆς τέχνης αἱ πρόοδοι. Κοινὸν κηρίον δὲν ἠμπορεῖ πάντοτε νὰ χυθῇ εἰς τύπον, καὶ ἀγιοκήριον ποτέ· ἀλλὰ κατασκευάζεται κατὰ τρόπον τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ σὰς ἐξηγήσω. Ὁ κηρὸς τῶν μελισσῶν, τὸ ἀγιοκήριον, ἂν καὶ τόσον καλῶς καίει, καὶ τόσον εὐκόλως ἀναλύεται πλησίον εἰς τὸ φτύλιον, δὲν εἶναι ὅμως κατάλληλος διὰ νὰ χυθῇ εἰς τύπον. Ἄς λάβωμεν ἄλλην τινὰ ὕλην πλέον εὐμεταχειρίστον. Βλέπετε αὐτὴν τὴν σανίδα· ἔχει τρύπας κατὰ σειράς, καὶ εἰς

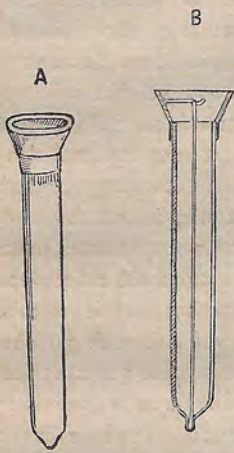
Σχ. 2.

ἐκάστην τρύπαν εἶναι εἰς τύπος ἐφηρμοσμένος. Πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ βάλωμεν τὴν θρυαλ-

1. Τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον ὁ Βασ. Γεώργιος ἐναυάγησε τὴν 29 Αὐγ. 1782 ἐντὸς τοῦ Ἀγγλικοῦ λιμένος Spithead. Ἀνείλκυσε δὲ τὸ ναυάγιον ἀπὸ τοῦ πυθμένος ὁ Πασλέυ κατὰ τὸν Αὐγούστου 1839· ὥστε τὰ κηρία ἃ ἐδείκνυνεν ὁ Φαραχίης εἰς τοὺς ἀροατάς του εἶχον μείνει 59 ἔτη ὑπὸ τὴν θάλασσαν.

2. Ὁ Γάλλος Σεβρέλ (Chevreul.)

λίδα (τὸ φύλλον), καὶ ἰδοὺ μία πλεκτηὶ, καὶ μὴ ἔχουσα ἀνάγκην νὰ κόπῃται.¹ Εἰς τὸ ἄκρον ἔχει ἐλαφρὸν τεμάχιον σύρματος, καὶ δι' αὐτοῦ καταβαίνει ἕως εἰς τὸ βάθος τοῦ τύπου, ὅπου στερεοῦται ὅταν κλείηται ἡ ὀπή διὰ νὰ μὴ ἐκρῇ τὸ ὑγρὸν. Εἰς τὸ ἐπάνω δὲ χεῖλος τοῦ τύπου ὑπάρχει μικρὰ ῥάβδος ἢ βελόνη, τεθειμένη ὀριζοντίως διὰ νὰ τεντόνῃ τὴν θρυαλλίδα ἐντὸς τοῦ τύπου, ὅστις γεμίζεται ἀπὸ ἀλειμνα θερμὸν καὶ ἀναλελυμένον. Μετ' ὀλίγον δὲ, ἀφ' οὗ ψυχρανθῶσιν οἱ τύποι, χύνουσιν ἀπὸ μίαν γωνίαν τῆς τρυπητῆς τραπέζης τὸ περισσεῦον τοῦ λίπους, καὶ κόπτουσι τὴν ἄκραν τῆς θρυαλλίδος. Ἐπειτα δὲ, ἀρκεῖ νὰ τραφοῦν ἄνω κάτω οἱ τύποι, καὶ τὰ κηρία πίπτουσι μόνα των, διότι κατασκευάζονται κωνικά. Εἶναι λοιπὸν στενώτερα ἐπάνω παρὰ κάτω, καὶ διὰ τοῦ

Σχ. 3.

παραφίνης. Ὁ δὲ τρόπος καθ' ὃν γίνονται τὰ ἁγιοκήρια² θὰ σᾶς φανῇ βεβαίως παράδοξος. Κρεμοῦν εἰς σχοινία, ἢ στηρίζουσιν εἰς ξύλινον στήριγμα κύκλον ξύλινον ὀριζόντιον. Εἰς τὴν περιφέρειαν δὲ τοῦ κύκλου κρεμοῦν εἰς τινα ἀπόστασιν ἀπ' ἄλλήλων δέματα κλωστής, ὧν ἡ ἄνω ἀκρατίθεται εἰς μικροὺς κυλίνδρους μεταλλίνοις, διὰ νὰ μὴ κολύπηται

Σχ. 4.

1. Μάλιστα ἂν ἐδράχῃ εἰς βορικὸν δξύ ἢ ἄλλας φωσφορικὰς, διότι τότε ἡ στάκτη αὐτῆς τήκεται.
2. Οὕτω λεγόμενα, διότι, ὡς ἐκ καθαρωτέρας ὕλης κατασκευασμένα, καίονται ἐμπρὸς τῶν ἁγίων εἰκόνων.

νεταὶ ὁ κηρός· καὶ ἐπειδὴ, ὡς κρέμαται εἰς τὸ σχοινίον, στρέφεται εὐκόλως καθὼς ὁ τροχὸς περὶ τὸν ἄξονά του, εἰς ἐργάτης, κρατῶν μέγα κοχλιάριον πλήρες ἀναλελυμένου κηροῦ, χύνει αὐτὸν εἰς τὰ δέματα τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, στρέφων τὸν κύκλον βαθυμῆδόν. Ἄν, ἀφ' οὗ τελειώσῃ ἡ πρώτη στροφή, ἐψυχράνθῃ ὁ χυθεὶς κηρός, χύνει δεύτερον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξακολουθεῖ, ἕως ὅτου τὰ κηρία του νὰ λάθωσι τὸ ἀπαιτούμενον πάχος. Αὐτὰ ἡμποροῦμεν νὰ τὰ ὀνομάσωμεν ἐπίχυτα κηρία. Ἀφ' οὗ δὲ λάθωσι τὰς ἀπαιτούμενας χύσεις, καὶ ὅσον πάχος χρειάζεται, ἐκκρεμῶνται, καὶ τρίβονται κυλιόμενα εἰς στιλπνότετον λίθον· ἡ δὲ κορυφὴ των γίνεται κωνοειδῆς δι' ἐνὸς ἐργαλείου, τοῦ κεφαλολόπτου, καὶ ἔπειτα κόπτεται καὶ ὀμαλύνεται καὶ τὸ κάτω μέρος. Ταῦτα δὲ ὅλα γίνονται μετὰ τόσης ἀκριβείας, ὥστε ὅταν ὁ ἐργάτης εἶναι καλὸς, σᾶς δίδει ἀκριβῶς τέσσαρα, ἕξ, ἢ ὅσα ἀποφασίσῃ κηρία εἰς τὴν λίτραν.

Ἄλλ' ἀρκοῦσιν αὐτὰ περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν κηρίων, διότι ἔχω πολλὰ ἀκόμη νὰ σᾶς ἐκθέσω περὶ τοῦ φωτισμοῦ. Δὲν σᾶς ἀνέφερα ἀκόμη τὰ κηρία τῆς πολυτελείας· διότι εὗρέθη τρόπος νὰ εἰσχωρήσῃ ἡ πολυτέλεια ἀκόμη καὶ εἰς τὰ κηρία. Ἰδέτε καὶ θαυμάσατε πόσον λαμπρὰ χρώματα ἔχουσιν αὐτὰ τὰ κηρία, ἄλλα ἐρυθρά, ἄλλα κίτρινα, ἄλλα πράσινα, ἄλλα κυανὰ, καὶ ὅλα τὰ χρώματα τῆς Ἱριδος. Πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν χρησιμεύουσιν ὅλαι αἱ χημικαὶ βαφαί, εἴτε ἀρχαίας εἴτε νέας ἐφευρέσεως. Βλέπετε δὲ ὅτι τοῖς δίδουσι καὶ διάφορα πολλάκις σχήματα. Ἰδοὺ ὠραία ῥαβδωτὰ στήλη. Ἰδοὺ ἄλλα κηρία κατὰκοσμα, ὡς ἂν ᾔσαν πολυτελεῖ σινουργήματα. Ὅταν αὐτὰ καίουν, λέγετε ὅτι μικρὸς ἥλιος λάμπει ἐπὶ ἀνθοδέσμης. Τὸ ὠραῖον ὅμως δὲν εἶναι πάντοτε καὶ καλὸν, καὶ τὰ ῥαβδωτὰ αὐτὰ κηρία, ἂν καὶ ἀρέσκωσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, δὲν φωτίζουν ὅμως ὡς τὰ ἄλλα, καὶ εἰς τοῦτο πταίει αὐτὴ ἡ χάρις τοῦ σχήματος των. Λυπηρὸν βεβαίως εἶναι ὅτι, στολιζόμενα, γίνονται ὀλιγώτερον χρήσιμα.

Ἔπεται συνέχεια.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Ὁ ἐν τῇ παρακμῇ τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ἀριστεύσας ἐπὶ μεγαλοψυχία καὶ πραότητι Ἀριστόνικος ἀφαιρεθεὶς διὰ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἐπέδωκε, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Δημοσθένους, τὸ πρὸς ἀνάγκησιν τῆς ἐπιτιμίας συνελεγμένον αὐτῷ ἀργύριον εἰς τὰς δημοσίους ἀνάγκας, προτιμήσας ἐν τῷ μεγαλείῳ τῆς αὐταπαρνήσεώς του νὰ ὠφελήσῃ διὰ γενναίας πράξεως τὴν πατρίδα, καὶ νὰ μείνῃ αὐτὸς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς καταδίκης.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

Μεταφράσεις I *

Μεταξὺ τῆς μικρᾶς σειρᾶς τῶν ὁρέων Κορυδαλλοῦ, Ἰκάρου καὶ τοῦ ἐπιμήκους Ὑμηττοῦ ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τῶν Ἀθηνῶν, ἀνοικτὴ μὲν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ μέρους τῆς θαλάσσης, περιορισμένη δὲ βορειανατολικῶς ὑπὸ τοῦ Πεντελικοῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὡς ἀετὸς ἔχων ἀναπεπταμέναις τὰς πτέρυγας. Μεταξὺ τοῦ Κορυδαλλοῦ καὶ τοῦ Ἰκάρου φαίνεται μακρόθεν ἡ κορυφὴ τοῦ Κιθαιρώνας, πρὸς βορρᾶν δὲ ὁ ὄγκωδης Πάρνης παρουσιάζει ἐκτεινόμενος πρὸς τὴν Ἐλευσίνα τὰς κυανολέκους αὐτοῦ φάργγας.

Ἡ Σαλαμὶς φαίνεται ὥσπερ προσψάουσα τὴν παραλίαν καὶ ἐννομένη πρὸς τὴν Αἰγιάλειαν. Ἡ Αἴγινα, ἡ τῶν τεχνῶν πατρίς, κεῖται ἀπέναντι τοῦ λιμένος τοῦ Φαλήρου, καὶ ὁ ἀτμώδης ὀρίζων τῆς θαλάσσης κλείεται τρόπον τινὰ παρὰ τῶν ὑψηλῶν ἀκτῶν τῆς Ἀργολίδος.

Ἐν μέσῳ λοιπὸν τῆς πεδιάδος ταύτης τῆς τοσοῦτον κανονικῶς παρὰ τῆς φύσεως περιεκλεισμένης, ὑψοῦται σειρὰ λόφων διευθυνομένων ἀπὸ τοῦ Πεντελικοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ ὑψιστον σημεῖον εἶναι ὁ ὑπὸ βράχων ἐστεμμένος Λυκαβητός. Ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρινῆς αὐτοῦ ὑπωρείας ἄρχεται ἡ νέα πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις ἐκτεινόμενη πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὑψοῦται πάλιν πρὸς τοὺς λόφους τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, σχηματίζοντας τὰ μεσημβρινὰ αὐτῆς ὄρια.

Οἱ λόφοι οὗτοι ἀπετέλουν ποτὲ μακρὰν συνεχῆ σειρὰν· σειρᾶς τὴν διέσπασε καὶ σήμερον ἡ Ἀκρόπολις κεῖται ὥσπερ μεμονωμένη ἐν τῇ πεδιάδι. Ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τοῦ ὠρειδοῦς αὐτῆς ἐπιπέδου ὑψοῦνται τὰ ἐρείπια τοῦ Παρθενῶνος. Ὁ ναὸς οὗτος σχηματίζει ἐπιμήκεις τετράγωνον, οὗ αἱ μικρότεραι πλευραὶ εἶναι αἱ προσόψεις. Ἡ κυρία πρόσοψις ἦτο ἡ πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐστραμμένη. Δὲν εἶναι αὕτη ἡ συνήθης διεύθυνσις τῶν ἀρχαίων δωρικῶν ναῶν, ἐκεῖνων τοὐλάχιστον, οἵτινες ἐκτίζοντο ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων. Ὁ Βιτρούβιος ἀναφέρει ὅτι ἦτο συνήθεια νὰ τίθεται ἡ κυρία εἴσοδος πρὸς δυσμὰς, ὅπως τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ φαίνεται ὑψούμενον ἐπὶ τῆς πόλεως ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς αὐγῆς. Τὸ μῆκος τοῦ ναοῦ εἶναι $71 \frac{1}{2}$ περίπου γαλλικῶν μέτρων· τὸ ὕψος αὐτοῦ $30 \frac{1}{2}$ μέτρων. Εἶναι δὲ ῥυθμοῦ δωρικοῦ· οἱ κίονες ἔχουσι βαθείας ῥαβδώσεις, ὅπως τοῦτο παρ' ὅλοις τοῖς ἐν Ἑλλάδι ναοῖς ἀπαντᾷται. Εἶναι ὅλος ἐκ Πεντελησιῶν μαρμάρου· ὁ Περικλῆς ἐξελέξατο τὸ ὠραιότερον μάρμαρον τῶν ἐν Πεντέλῃ λατομείων· πολλὰ τεμάχια αὐτοῦ ἐξηρέθησαν ἢ διότι εἶχον ἐλάττωμά τι ἢ διότι κακῶς εἶχον κοπῇ, καὶ μέχρι σήμερον περίξ τοῦ ναοῦ καὶ ἐντὸς τῶν

τειχῶν τῆς Ἀκροπόλεως φαίνονται τεμάχια κίωνων, ὧν αἱ ῥαβδώσεις δὲν ἦσαν ἐπεξεργασμένα ἐντελῶς. Ὁ ναὸς ὑψοῦται ἐπὶ τριῶν στρώσεων τοῦ ἐδάφους ἀποτελουσῶν σήμερον τρεῖς βαθμίδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων φαίνονται τὰ ἔχνη δύο μικροτέρων βαθμίδων. Οἱ ναοὶ τῶν ἀρχαίων εἶχον πάντοτε περιττὸν ἀριθμὸν βαθμίδων, ἵνα κατὰ τὸν Βιτρούβιον ὁ δεξιὸς ποῦς, ἀρχίζων πρῶτος τὴν ἀνάβασιν τῆς κλίμακος, φθάνει πρῶτος ἐπὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος. Οἱ κίονες τῆς προσόψεως εἶναι ὀκτώ, οἱ δὲ τῶν πλευρῶν δεκάοκτώ τὸν ἀριθμὸν. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ μόνον παράδειγμα ὀκταστήλου δωρικοῦ ναοῦ τῶν ἀρχαίων. Τὸ ἀπλοῦν τοῦτο περιστήλιον περικλείει τὸ οἰκοδόμημα καὶ σχηματίζει μετὰ τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ κομψὴν στοάν. Δευτέρα δὲ σειρὰ ἐξ ἐξ κίωνων, ὑψομένων ὀπισθεν τῶν πρώτων ἐπὶ στηλοβατῶν, ἐκτείνεται ἐφ' ἐκάστης προσόψεως καὶ ἀφίνει μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ τοίχου τοῦ οἰκοδομήματος χῶρον ἐλεύθερον, ὅστις διὰ μὲν τὴν ἀνατολικὴν πρόσοψιν λέγεται πρόναος, ὀπισθόδομος δὲ διὰ τὴν πρὸς τὸν Πειραιᾶ πρόσοψιν. Καὶ ὁ πρόναος καὶ ὁ ὀπισθόδομος ἐκλείοντο ὑπὸ κιγκλίδων προσηρμοσμένων εἰς τοὺς κίονας, μὴ ἀνοιγόμενων εἰμὴ μόνον ἐν ἡμέραις ἐορτασίμοις. Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ ναοῦ ἦτο διηρημένον εἰς δύο ἕνα μέρη διὰ τοίχου καθέτου ἔχοντος θύραν συγκαίνωνίας. Τὸ μεγαλύτερον τῶν δύο τούτων μερῶν εἶναι ὁ λεγόμενος σηκός, ὅστις ὠδήγει πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὸν πρόναον· ὁ σηκὸς ἦτο ὁ κυρίως ναὸς, ἐν ᾧ εὕρισκετο τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς. Ἡ ἄλλη δὲ αἵθουσα ἐκαλεῖτο ὁ ὀπισθόδομος, ἐνθα ἔκειτο συνήθως ὁ δημόσιος θησαυρὸς, μένων οὕτως ὑπὸ τὴν φρούρησιν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκ τῶν τοίχων αἵτινες ἀπετέλουν τὸν ναὸν, δὲν σώζονται σήμερον εἰμὴ μόνον οἱ τοῦ ὀπισθοδόμου, καὶ οὗτοι ἐν μέρει καταρρέυσαντες. Οἱ τοῖχοι τοῦ σηκοῦ ἐξηφανίσθησαν, καὶ τὰ ἐρείπια αὐτῶν κεῖνται διεσπαρμένα περὶ τὸν Παρθενῶνα. Ἐπίσης καὶ οἱ ἐν τῷ σηκῷ ἐσωτερικὸν περιστήλιον ἀποτελοῦντες κίονες δὲν σώζονται πλέον· τοῦτο μόνον γνωρίζομεν ὅτι ἦσαν δωρικοῦ ῥυθμοῦ. Τέσσαρες κίονες ὑπεστήριζον τὴν ζωφόρον καὶ τὴν ὀροφὴν τοῦ ὀπισθοδόμου, καὶ οὗτοι κατεστράφησαν· ἀγνοεῖται δὲ εἰς τίνα ἀνῆκον ῥυθμὸν, ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τοὺς τοιοῦτους ναοὺς τῆς Ἑλλάδος, τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας, οἱ κίονες ἦσαν ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, εἶναι πιθανὸν ὅτι τοιοῦτου ῥυθμοῦ ἦσαν καὶ ἐν τῷ Παρθενῶνι. Ὁ Ἀἰὶν ὑποθέτει ὅτι ἦσαν ῥυθμοῦ κορινθιακοῦ, διότι ἐν τοῖς ἐρείπιοις τοῦ Παρθενῶνος εὗρέθη κιονόκρανον μετὰ φύλλων ἀκάνθης (κορ. ῥυθμοῦ), ἀλλ' ὁ σοφὸς οὗτος συγγραφεὺς, ὅστις δὲν εἶχεν ἴδει τὸ κιονόκρανον, ἠγνόει ὅτι τοῦτο ἦτο ῥωμαϊκῶν χρόνων, καὶ μάλιστα χρόνων τῆς παρακμῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐκτὸς τούτου ὁ κορινθια-

κός ρυθμὴς εἶναι σπάνιος ἐν Ἑλλάδι, καὶ σχεδὸν ἀσυνήθης κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους, ὀλίγον δ' ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸν σοβαρὸν καὶ αὐστηρὸν χαρακτῆρα τῆς θυγατρὸς τοῦ Διὸς.

Μετὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τῶν Ἑνετῶν, ὁ Παρθενῶν, κατεστραμμένος περὶ τὸ μέσον, ἀφίνει ἀνοικτὴν τὴν εἰσοδὸν εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Μετὰ τῆς κυρίας προσόψεως τὰ ἐρείπια τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους περιλαμβάνουσι τρεῖς μὲν κίονας τοῦ πρὸς βορρᾶν μέρους, πέντε δὲ τοῦ πρὸς νότον. Τὸ πρὸς δυσμᾶς σύμπλεγμα περιλαμβάνει τὴν ἐτέραν πρόσοψιν μετὰ ἑξὶ κίωνων ἐκατέρωθεν, ἐνωμένων καὶ τούτων διὰ τεμαχίων τῶν στυλοβατῶν καὶ τοῦ ἀετώματος.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν δύο τούτων σωρῶν ἐρείπιον ἐκτείνεται εὐρύς χώρος, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν σώζονται ὀρθὰ ἢ τύμπανά τινα τῶν κίωνων τοῦ περιστυλίου. Ἐπὶ δὲ τῶν δύο μακρῶν πλευρῶν τοῦ ναοῦ παρατηρεῖται ἥτις τὰ δύο τεμάχια τῶν στηλοβατῶν δὲν ἀποτελοῦσιν εἰμὴ μίαν μόνην εὐθεῖαν γραμμὴν καὶ ὅμως οἱ υποστηρίζοντες αὐτὰς κίονες δὲν μετετοπίσθησαν, οὐδὲ τὸ ἔδαφος ὑπεχώρησε· τοῦτο εὐκόλως καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τῶν τυμπάνων καὶ εἰς τὸ ἀμετακίνητον τῶν μερῶν τοῦ κρηπιδώματος καὶ τῶν θαυμίδων τοῦ ναοῦ.

Πρὸς τούτοις δὲ ἐὰν κατὰ τὴν ἐκκοπὴν τῶν μαρμάρων ἢ συνεπέᾳ τοῦ χρόνου αἱ δύο προσόψεις ὑπεχώρουν ἀπ' ἀλλήλων, συμπαρασύρουσαι καὶ τοὺς πλησίον κίονας, ὅλοι οἱ κίονες οὗτοι ἔπρεπε νὰ λάβωσι κλίσιν πρὸς τὰ ἔξω· ἄνευ καταμετρήσεως δύναται τις νὰ πεισθῇ ὅτι τὸ ἐναντίον συμβαίνει καὶ ὅτι οἱ κίονες ἔχουσι κλίσιν πρὸς τὰ ἔσω. Ἐκ τούτου εἰκάζομεν ὅτι τὸ κρηπιδῶμα τοῦ Παρθενῶνος δὲν ἐσχημάτιζε μίαν εὐθεῖαν γραμμὴν, ἀλλ' ὅτι ἔκλινε πρὸς τὰ δύο μέρη, στρέφον τὴν καμπυλότητά αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ σήμερον σωζόμενα ἐκ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ μέρους τοῦ Παρθενῶνος· τὰ λοιπὰ τοῦ οἰκοδομήματος μέρη κείνται ἐσπαρμένα πέριξ τοῦ ναοῦ· ἀναμιξὶ βλέπεις κιονόκρανα, τύμπανα, ὀγκολίθους τοῦ θριγκοῦ καὶ τῶν τοίχων. Ὅθεν ὁ ναὸς κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι κατεστραμμένος. Ἀλλ' ὅμως ὅ,τι πρὸ πάντων ὑπεκίνησε τὸν φανατισμὸν ἢ τὴν πλεονεξίαν εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου. Ἡ ἀνατολικὴ ζωφόρος κατεστράφη καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀπετεφρώθη κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1667 συμβῆσαν ἑκκρήξιν (ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Ἑνετῶν)· σώζεται μόνον ἡ κρηπιασμένη καὶ ἀγνώριστος κεφαλὴ ἐνὸς τῶν ἱππῶν τοῦ Ἥλίου.

Ἡ δυτικὴ ζωφόρος, ἥτις κατὰ τὸ πλεῖστον εἶχε διατηρηθῇ, μαυρίζει σήμερον ἐν μέσῳ τῆς οὐμίχλης τοῦ Λονδίνου· τὸ ἐν τῶν ἀγαλμάτων ἀφῆρηται παρὰ τῶν Ἑνετῶν, καὶ τὰ λείψανα τῶν

δύο ἄλλων φαίνονται ἔτι εἰς τὰ ἄκρα τῆς ζωφόρου ταύτης.

Ἵπῃρχον 92 μετόπαι, ὧν 14 σώζονται ἐπὶ τῶν δύο προσόψεων τοῦ οἰκοδομήματος· 15 ἀφῆρησαν παρὰ τοῦ λόρδου Ἑλγίνου, ὅστις οὐδὲ κἂν τῶν τριγλύφων, ἐν αἷς περιεκλείοντο, ἐσεβάσθη· μία τῶν μετοπῶν τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους εὑρεται ἐν τῇ μουσεῖῳ τῶν Παρισίων, δύο δὲ σώζονται ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως· τῶν λοιπῶν οὐδὲ ἕχνος ὑπάρχει. Ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ διατηρεῖται ὁλόκληρον τὸ μέρος τῆς ζωφόρου, τὸ μὴ καταστραφέν παρὰ τῶν βομβῶν τοῦ Ἑνετοῦ Μοροζίνη.

Πρῶται αἱ γραφαὶ, αἱ κοσμοῦσαι τὸν ναὸν καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου. Δὲν ὑπάρχουσι σήμερον ἢ μόνον ἔχγη τινὰ κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ κιτρίνου ἢ φαιοῦ χρώματος, τοῦ προσερχομένου ἐκ τῆς ἐπηρείας τῶν ἀνέμων, τῶν βροχῶν καὶ τοῦ ἡλίου. Τὸ κυανοῦν χρῶμα εὑρεται ἐπὶ τῶν τριγλύφων, τὸ κίτρινον ἐπὶ τῶν κίωνων καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης στρώσεως τοῦ θριγκοῦ· τὸ μήνιον (ἐρυθροῦν χρῶμα) ἐκόσμηε τὸ ἐμβαδὸν τῶν μετοπῶν τῆς ζωφόρου καὶ τῶν ἀετωμάτων· τὸ πράσινον τέλος ἦτο τὸ χρῶμα τῶν ἐνδυμάτων διαφόρων γεγλυμμένων προσώπων.¹ Ἀπαντα δὲ τὰ χρώματα ταῦτα εἶναι μεταλλικά, καὶ ὁ χρόνος δὲν ἤθελε τὰ φθεῖρει· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπετίθεντο ἐγκαυστικῶς ἐπὶ τοῦ μαρμαρίου κατ' εὐθείαν, ὑπέστησαν ταχεῖαν βλάβην, διότι ἐὰν μέρη τινα τοῦ χρώματος ἀπεσπῶντο, ἡ βροχὴ καταπίπτουσα ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ μαρμαρίου εἰσέδυνε εἰς τὰς κατωτέρους ἐκ κηρίου ἐπιστρώσεις, καὶ τὸ στρώμα τοῦ χρώματος ἐξηραίνετο καὶ κατέπιπτε.

Σήμερον δὲ τὸ γενικὸν χρῶμα τοῦ Παρθενῶνος εἶναι τὸ χρῶμα, τὸ ὁποῖον δίδει ὁ ἥλιος εἰς ὅλους τοὺς μαρμαρίνους λόφους τῆς Ἀττικῆς· τὰ κάθετα μέρη ἔχουσι χρῶμα καστανόχρουν χροῦσόν, τὸ ὁποῖον ἐξέχει καθαρῶς ἀπὸ τῆς λάμψεως τοῦ οὐρανοῦ. Τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου αἱ ἀκτῖνες χρωματίζουσι διὰ βοδίνης ἰώδους χροῖας τὰ γυμνὰ ὅρη τῆς Σαλαμῖνος καὶ τὰ παράλια τῆς Ἐπιδαύρου. Ἡ χερσονήσος τῆς Μουνυχίας λαμβάνει χρῶμα πυρρὸς μετ' ὀλίγον αἱ ζωφραὶ ἀκτῖνες ψάφουσι τὰς κορυφὰς τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ καταλήγουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἵσταται ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς. Περὶ τὸ ἐσπέρας δὲ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς ἐπὶ τῆς πεδιάδος, χρυσοῦσι καὶ φλογίζουσι τὸν Παρθενῶνα. Εἶναι δὲ αὗται αἱ μόναι στιγμαὶ καθ' ἃς τὸ θέρος δύναται νὰ προσβλέψῃ τις ἀτιμωρητῇ

1. Ἐν τοῖς πολυχροῖς κοσμήμασι τοῦ Παρθενῶνος ἀριθμητέα καὶ τὰ διάφορα ὄπλα καὶ ἐργαλεῖα κεχρυσωμένα, τὰ ὅποια ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας πλείεστα τῶν περιστανομένων προσώπων.

εἰς τὰ ἐρείπια ταῦτα· διότι ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ τὸ φῶς πίπτον κατακορύφως ἐκτείνει ἐπὶ τῶν κινόντων τὰς μελαίνας σκιάς τῶν κιονοκράνων καὶ τῶν ζωφόρων· τὰ δὲ λοιπὰ μέρη ἀποδίδουσι λάμψιν, ἣν ὁ ὀφθαλμὸς δὲν δύναται νὰ ὑποφέρει. Ἐκαστον τεμάχιον, ἕκαστον μέρος ἀνοικτὸν, ἕκαστος κίων, ὅστις ἄλλοτε ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν παρακειμένων οἰκημάτων, ἴσταται τώρα ἐν ὅλῃ τῇ θαμβωτικῇ λευκότητι καὶ ἀναδίδει ἀκτῖνας ὡς μέταλλον τηκόμενον. Κατὰ τὰς σπινίας δὲ ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ οὐρανὸς εἶναι συννεφώδης, ὁ Παρθενὼν φαίνεται στακτόχρους καὶ ἔρημος ὡς νὰ μὴ εἶχε κατοικηθῇ παρὰ τῆς θεᾶς, ἢ ὡς νὰ εἶχεν ἐγερθῇ διὰ τὰς Εὐμενίδας· ἀλλ' ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς οὐρανὸς ἀναλάβῃ τὴν λάμψιν του, τὰ ἐρείπια ταῦτα μακρόθεν βλεπόμενα καὶ πρὸ πάντων περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, φαίνονται ἀναλαμπρόντα ζῶν ὡς ἐν ταῖς πρώταις αὐτῶν ἡμέραις· τὸ καθαρὸν φῶς μεταδίδει αὐτοῖς τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν του. Ἐὰν δὲν ἦσαν ἐρείπια, ἡ θεὰ βεβαίως θὰ ἐκατοίκει ἀκόμη ἐν αὐτῷ τῷ νάφῃ της.

Ἔπεται συνέχεια.

EMILE BURNOUF

Πρώην Διευθυντῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΦΙΑΛΗΣ

Διήγημα τοῦ Ἄνδερσεν.

Ἐν τινι μικρῷ, στενῇ καὶ σκολιῇ ὁδῷ παρετρεῖτο μεταξὺ πολλῶν ἄλλων πενιχρῶν οἰκίσκων καὶ τις οἰκία ὑψηλὴ, ἀλλ' ἐτοιμόρροπος καὶ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένη. Ἡ οἰκία αὕτη κατωκεῖτο μόνον ὑπὸ πτωχῶν, καὶ πανταχοῦ ἐν αὐτῇ, ἰδίως δ' ἐν τῷ ὑποστέγῳ ὑπερφῶ, ἔβλεπες τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν γυμνότητα.

Εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ὑπερφῶ ἐκρέματο παλαιὸν τι κλωβίον, τὸ ὁποῖον οὕτε κυαθίσκον εἶχε διὰ τὸ νερὸν τοῦ πτηνοῦ ἀντ' αὐτοῦ ὑπῆρχε λαιμὸς φιάλης ἀνεστραμμένος καὶ ἐπωμασμένος κάτωθεν.

Μία γραῖα ἤνοιξε τὴν θυρίδα τοῦ κλωβίου καὶ εἰσήγαγε τὴν τροφήν τῆς ὑπολαΐδος, ἥτις ἐπῆδα καὶ ἐκελάδει ἐν αὐτῷ εὐθύμως καὶ χαριέστατα.

— Ναί, τὸ ἤξεύρω καὶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ λαιμὸς τῆς φιάλης, ἡ μάλλον ἐσκέφθη, διότι ἐν τεμάχιον φιάλης δὲν ὁμιλεῖ παντελῶς, δὲν τῷ εἶναι ὅμως καὶ ἀπηγορευμένον νὰ σκέπτηται. Ναί, τὸ ἤξεύρω καὶ ἐγὼ, κελαδεῖς σὺ, ἀφ' οὗ ἔχεις σῶα καὶ ἀβλαβῇ ὅλα σου τὰ μέλη· θὰ ἐβλέπαμεν ὅμως ἐὰν θὰ ἐκελάδεις καὶ θὰ ἐπῆδας ὅπως τώρα, ἀν σοῦ ἔλειπε τὸ περισσότερον μέρος τοῦ σώματός σου, καὶ δὲν σοῦ ἔμενε παρὰ μόνον ὁ λαιμὸς καὶ τὸ ῥάμφος, καὶ ἐκεῖνο βουλωμένον! Ἔτσι εἶναι, πρέπει νὰ ὑπάρχουν καὶ εὐτυχεῖς εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ἐγὼ δὲν ἔχω καμμίαν ἀφορμὴν νὰ κε-

λαδῶ, ἀλλὰ καὶ ἂν ἤθελα δὲν θὰ ἤμποροῦσα. Ἦτο καιρὸς, ὅταν ἤμην δάκκαρη φιάλη, ὅπου ἐγνώριζα καὶ ἐγὼ νὰ συρίζω πολὺ νόστιμα, μάλιστα μὲ ἐγέμιζον καὶ ἔβαλλον τὸ πῶμα εἰς τὰ χεῖλη μου. Ἦμην πολὺ φαιδρὰ τότε καὶ διεσκέδαζα ὅλους. Παρευρέθην καὶ εἰς τὴν περιφήμον ἐκείνην ἐξοχικὴν διασκεδάσιν διὰ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς κόρης τοῦ κοσμηματοπώλου. Ἐνθυμουμαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς νὰ ἦτο χθές. Πόσα πράγματα δὲν εἶδα, πόσα βάσανα δὲν ἐπέρασα εἰς τὸ διάστημα τῆς ζωῆς μου! Διῆλθον διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος· καὶ θέσεις λαμπροτάτας κατέλαβον καὶ εἰς τὸν βόρβορον ἐκυλίσθην· τώρα εἶμαι κρεμασμένη εἰς ἐν κλωβίον καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιον. Ἀληθινὰ ἡ ἱστορία μου ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὴν ἀκούσῃ κανεὶς, ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἀπὸ ἐκείνας ὁποῦ τρέχουν καὶ καυχῶνται εἰς τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον δι' ὅσα εἶδαν καὶ ἔπαθον· ἔπειτα καὶ ἂν ἤθελα νὰ ὁμιλήσω δὲν θὰ ἠδυνάμην.

Οὕτω δὲ, ἐν ᾧ τὸ μικρὸν πτηνὸν ἐκελάδει εὐθύμως τὸ ἄσμά του, καὶ ἐν ᾧ εἰς τὸν δρόμον κάτω ἕκαστος ἐπῆγαινε καὶ ἤρχετο, συλλογιζόμενος τὰς ὑποθέσεις του, τὰς διασκέδασεις του, συχνάκις δὲ καὶ μὴ συλλογιζόμενος τίποτε, ἡ φιάλη, τῆς ὁποίας εἶχε μείνει μόνον ὁ λαιμὸς, παρεδόθη εἰς βαθυτάτας σκέψεις.

Ἐσυλλογίζετο τὴν φλογερὰν κάμινον τοῦ βουρλουργείου, ἐν ᾗ τολμηρὰ πνοὴ τῇ ἐδωρήσατο τὴν ζωὴν. Ἐνθυμεῖτο πόσον κατ' ἀρχὰς ἐλυπήθη ἀποχωριζομένη τῆς μεγάλης καὶ ζωογόνου θερμότητος τοῦ χωνευτηρίου, καὶ πῶς εἶτα συνειθίσασα τὴν νέαν κατὰστασίν της ἐχάρη εὐρεθεῖσα ἐν τῷ μέσῳ τάγματος δλοκλήρου φιαλῶν, ἐκ τῆς αὐτῆς ἐξελθουσῶν καμίνου, καὶ τῶν ὁποίων αἱ ὠραιότεραι ἦσαν προωρισμέναι νὰ γεμισθῶσι διὰ καμπανίτου καὶ αἱ κοινότεραι διὰ ζύθου. Καὶ δύναται μὲν ἐνίοτε νὰ συμβῇ φιάλη ζύθου νὰ περικλείῃ οἶνον πολυτιμώτατον, *Δάκρυα Χριστοῦ*, καὶ φιάλη καμπανίτου ἐμετικόν· ἀλλ' ἡ γέννησις καταφαίνεται πάντοτε ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς, καὶ ἡ εὐγένεια μένει εὐγένεια καὶ ὅταν εἴ τις εἰς τὰς φλέβας αὐτῆς κυκλοφορῇ αἷμα καχεκτικὸν καὶ διεφθαρμένον.

Ἡμέραν τινὰ παῖσαι αἱ φιάλαι ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ κιβωτίῳ, καὶ ἡ ἡμετέρα μετ' αὐτῶν. Ποῦ νὰ συλλογισθῇ τότε ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ καταντήσῃ εἰς τὸ κλωβίον ἐνὸς πτηνοῦ!

Ὅτε ἐπανεῖδε τὸ φῶς—φῶς ὅμως πολὺ ἄμαυρον—εὐρέθη ἐν τῷ ὑπογείῳ οἴνευπόρου. Ἐκείθεν τὴν ἐξήγαγον ἐκ τοῦ κιβωτίου μετὰ τῶν ἄλλων συντρόφων της, καὶ τὴν ἐρρίνισαν διὰ πρώτην φοράν. Ἐρριμμένη κατὰ γῆς, κενὴ καὶ ἄνευ πώματος, μεγάλῃ ὁμολογουμένως ἠσθάνετο ἐνόχλησιν· ἠσθάνετο ὅτι κατὰ τι τῆς ἔλειπε· τὸ κατὰ τι ὅμως αὐτὸ δὲν ἠδύνετο νὰ τὸ ὀρίσῃ. Ἀλλ' ὅταν ἐπληρώθη οἶνου πυχλοῦ καὶ γενναίου, ὅταν τῆς

ἔθεσαν ἐν πῶμα καὶ μίαν ἐπιγραφὴν εἰς τὴν ῥάχιν μετὰ τὰς λέξεις *Πρώτης ποιότητος*, τότε ἡσθάνθη ἑαυτὴν εὐτυχῆ, ὥς ἐὰν ἔδιδεν ἐξετάσεις καὶ ἐλάμβανε τὸν βαθμὸν ἀριστα. Τῇ ἐφαινετο ὅτι ἤκουεν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς φωνὴν ἄδουσαν πράγματα καθ' ὁλοκληρίαν ἄγνωστα αὐτῇ. Ἡ ἐνδόμυχος τῆς φιάλης φωνὴ ἔψαλλε τὸν πλοῦτον τῶν εὐφόρων ἀμπελώνων, τοὺς χρυσανθεῖς ἀγρούς καὶ τὰς χλοεράς κοιλιάδας, τὰ θέλητρα τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας ἀπαράλλάκτως ὥς ἡ ἐνδόμυχος φωνὴ τῶν νέων ποιητῶν οἵτινες πολλὰ καλὰ-καλὰ δὲν ἔχουσι συναίσθησιν τοῦ τι ψάλλουσι.

Πρῶτον τινὰ ἡ φιάλη μας ἐπωλήθη εἰς τὸν ὑπάλληλον τοῦ κοσμηματοπώλου, ὅστις ἦλθε ν' ἀγοράσῃ οἶνον πρώτης ποιότητος. Ἐτέθη ἀκολούθως ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας εἰς καλῶς πλῆρες χοιρομηρίου, ἀλάντων, ὀλλανδικοῦ τυροῦ, νωποῦ βουτύρου καὶ ἄρτου λευκοτάτου. Ἡ κόρη τοῦ κοσμηματοπώλου ἦτο νέα καὶ ὠραία. Οἱ μεγάλοι μέλανες ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν πλήρεις πυρὸς καὶ εὐγλωττίας· μεϊδιάμα χαριέστατον ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς· αἱ χεῖρές τῆς ἦσαν μικραὶ, ἀβραὶ καὶ λευκαί, ἀλλ' ὁ τράχηλος καὶ οἱ ὤμοί τῆς λευκότεροι ἔτι. Ἦτο ἐνὶ λόγῳ θελκτικώτατον καὶ ἀγνότατον πλάσμα.

Ἐν ᾧ ἡ οἰκογένεια τοῦ κοσμηματοπώλου ἐπορεύετο εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἡ φιάλη εἶχεν ἐξαγάγει τοῦ καλαθίου τὸν δι' ἐρυθροῦ ἰσπανικοῦ κηροῦ ἐσφραγισμένον λαιμόν τῆς καὶ ἡδύνατο ἀνέτως νὰ περιεργάζεται τὰ περὶ αὐτήν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ νέα κόρη ἔρριπτεν ἐν βλέμματι πρὸς νέον ναυτικόν, καθήμενον παρ' αὐτήν. Ὁ νέος οὗτος ἦρχον ἀνατραφῆ παρὰ τῷ κοσμηματοπώλῳ, καὶ πρὶν μικροῦ εἶχε λάβει θέσιν πωρῆως ἐν τινὶ πλοίῳ. Τὴν ἐπαύριον ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ διὰ μεμακρυσμένας χώρας, ἡ δὲ συνδιάλειξις περιεσφύετο περὶ τὰ τοῦ ταξιδίου του.

Ἡ ἄμαξα ἐσταμάτησεν ἐν τῷ δάσει. Μόλις κατήλθον οἱ ἐν αὐτῇ καὶ ἀμέσως ἐκάθισαν ἐπὶ τῆς χλόης, ὁ δὲ πατὴρ ἔλαβεν ἀμέσως τὴν φιάλην καὶ τὸν κοχλίαν, ὅπως ἐξαγάγῃ τὸ πῶμα αὐτῆς. Φαντάζεσθε τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ αἰσθήματα φιάλης, τὸ πρῶτον ἐκπωματιζομένης· Οὐχί, οὐδέποτε θὰ λησμονήσῃ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν ἀποσπασθέντος τοῦ πώματος αὐτῆς ἐκρότησε, ὥσπερ ἐκπέμπουσα ἐκπλήξεως κραυγὴν, καὶ καθ' ἣν ἐκ τῶν στέρνων τῆς ἐξέρρευεν ὁ οἶνος φαιδρῶς μορμυρίζων.

— Εἰς ὑγίειαν τῶν μελλονόντων! προέπειν ὁ πατὴρ. Ἄπαντα δὲ τὰ ποτήρια ἐκενώθησαν ὁμοθυμαδόν· εἶτα ὁ νέος ναυτικὸς ἡσπάσατο τὴν εὐεידῆ μνηστὴν του.

Τὰ ποτήρια ἐπληρώθησαν ἐκ νέου.

— Καλῶς νὰ σὰς εὕρω μετὰ ἐξ μῆνας καὶ νὰ

Καὶ ἀφ' οὗ ἐπειν, ὕψωσε τὴν φιάλην.

— Παρέστης μάρτυς, ἀνεκραύγασε, τῆς εὐδαιμονεστερᾶς ἡμέρας τοῦ βίου μου· δὲν θέλω νὰ σὲ μεταχειρισθῇ πλέον κανεὶς.

Καὶ τὴν ἐσφενδόνισε μακράν. Αὕτη δὲ διαγράφασα παραβολὴν ἔπεσεν εἰς ἀπόστασιν ἐκατοντάδος βημάτων ἐντὸς μικροῦ ἔλους ἐν μέσῳ καλαμῶνων καὶ ἄλλων ὑδροχαρῶν φυτῶν.

Ἡ κόρη τοῦ κοσμηματοπώλου οὐδὲ κἂν ἐθαίως ἐσυλλογίζετο ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ τὴν ἐπανίδῃ πλέον. Καὶ ἐν τούτοις πόσα πράγματα ἀπροσδόκητα συμβαίνουσιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

— Τοὺς ἐκέρασα οἶνον καὶ πρὸς ἀνταμοιβὴν μετὰ πτωσιν εἰς τὰ ἔλη, ἐσκέφθη ἡ φιάλη. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἡ πρόθεσίς των δὲν ἦτο κακὴ.

Δὲν ἡδύνατο πλέον νὰ ἴδῃ οὔτε τοὺς μελλονόμενους, οὔτε τοὺς γέροντας γονεῖς, τοὺς ἤκουεν ὅμως ἄδοντας ἐπὶ πολὺ ἀκόμη.

Τὴν ἐσπέραν δύο παιδιὰ ἐκ τοῦ παρακειμένου χωρίου τὴν ἀνεύρον ἐν μέσῳ τοῦ καλαμῶνος, τὴν ἐπῆραν καὶ τὴν ἔφερον εἰς τὴν κατοικίαν των. Ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός των ἦτο ὡσαύτως ναυτικός· τὴν προτεραίαν εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν πόλιν, ἡ δὲ μήτηρ των ἠτοίμαζε τὸν ὀδοιπορικὸν σάκκον, θν ὁ πατὴρ των ἐσκόπευε νὰ κομίσῃ εἰς τὸν ταξειδιώτην συνοδεύων αὐτὸν μετὰ τῶν τελευταίων ἀποχαριετισμῶν τῆς οἰκογενείας.

Εἶχεν ἤδη θέσει ἡ μήτηρ εἰς τὸν σάκκον φιάλιν πλῆρη τονικοῦ τινοῦ ποτοῦ, ὅτε ἦλθον τὰ παιδιὰ φέροντα τὴν φιάλην. Ἡ χωρητικότης τῆς τελευταίας ταύτης ἦτο διπλασία τῆς ἄλλης· τοῦτου ἕνεκα τὸ ποτὸν μετηγγίσθη εἰς αὐτήν. Τὸ ποτὸν ἔκειτο δὲν ἦτο πλέον οἶνος· ἦτο πικρὸν, ἀλλ' ἐν τούτοις καλόν, ἂν οὐχὶ εἰς τὴν γεῦσιν, εἰς τὸν στόμαχον ὅμως.

Οὕτω δὲ ἡ φιάλη μας ἐπεβιδάσθη ἐπὶ τοῦ πλοίου ὅπερ κατὰ παράδοξον συγκυρίαν ἦτο τὸ αὐτὸ, ἐφ' οὗ ἐπέβαινε καὶ ὁ μελλονόμενος τῆς θυγατρὸς τοῦ κοσμηματοπώλου. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν τὴν εἶδε, καὶ ἂν τὴν ἐβλεπε, κατὰ πάσαν πιθανότητα δὲν θὰ τὴν ἀνεγνώριζε.

Ἐπὶ τοῦ πλοίου τὴν ἐβάπτισαν, καὶ ἕνεκα τῶν θεραπευτικῶν ιδιοτήτων τοῦ ἐν αὐτῇ περιεχομένου ποτοῦ, ἐξ οὗ πολλοὶ ὠφελήθησαν, τὴν ὠνόμασαν *Φαρμακοποιόν*· καὶ ἀληθῶς μέχρι τελευταίας σταγόνας αὐτῆς ἦτο ἀνταξία τοῦ ὀνόματος τούτου. Ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο εὐτυχιστάτη δι' αὐτήν. Πολλάκις οἱ ναυτοπαιδὲς τὴν ἐλάμβανον εἰς χεῖρας καὶ τὴν ἐξεπωμάτιζον, αὕτη δὲ ἐκελάδει καὶ ἐσύριζε φαιδρῶς προστριβομένου τοῦ πώματος εἰς τὰ χεῖλη τῆς.

Παρήλθον ἕκτοτε πολλοὶ μῆνες, καθ' οὓς ἔμεινε κενὴ καὶ λησμονημένη ἐν τινὶ γωνίᾳ, ὅτε—κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξειδίου των εἰς τὰ ξένα συνέβη τοῦτο ἢ κατὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκεῖθεν· τὸ ἀγνώστου δὲ εἶχε ἀποβιβασθῇ—ἡ γέρθη δεινὴ τρικυμία. Κύματα γιγαντιαία καὶ

λυσώδη ὕψουν τὸ πλοῖον καὶ τοσοῦτω σφοδρῶς τὸ ἐπληττον, ὥστε ἔτριζον πᾶσαι αὐτοῦ αἱ συναρμογαί. Μετὰ μικρὸν οἱ ἱστοὶ ἐθραύσθησαν, ἤρξατο εἰσδύον ὕδωρ, ὅπερ δὲν κατορθώθη νὰ ἐκρεύσῃ διὰ τῶν ἀντλιῶν, καὶ τὸ πλοῖον ἐβυθίσθη ἐν νυκτὶ ζοφερᾷ καὶ φρικώδει.

Κατὰ τὴν κρίσιμωτάτην ἐκείνην στιγμήν ὁ μελλόνυμφος τῆς κόρης τοῦ κοσμηματοπώλου ἔγραψεν ἐπὶ τινος χαρτίου τὰς ἐξῆς λέξεις· «Θεέ μου, οἴκτειρον ἡμᾶς. Ἀπολώλαμεν!» Προσέθηκεν ἕνα ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὴν μελλόνυμφόν του, τὸ ὄνομά του, τὸ τοῦ πλοίου, τὴν χρονολογίαν, εἰσήγαγε τὸ χαρτίον εἰς τὴν κενὴν φιάλην, εἶτα δὲ ἐρηπτικῶς πωμάσας αὐτὴν τὴν ἔριψεν εἰς τὰ κύματα.

Οὐδόλως ἐφαντάζετο, φεῦ! ὅτι ἡ φιάλη ἡ φέρουσα τὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου τοῦ ἦν αὐτὴ ἐκείνη, ἐξ ἧς ἐπιεν ἐπευχόμενος ὑπὲρ τῶν γάμων καὶ τῶν ἐλπίδων του.

Ἀπαντες οἱ ἐπιβάται καὶ τὸ πλήρωμα ἀπωλέσθησαν μετὰ τοῦ πλοίου. Μόνον ἡ φιάλη ἐπέπλεε κούφη ὡς πτηνὸν προσπαῦον διὰ τῶν πετρύγων του τὴν ἐπιφάνειαν τῶν κυμάτων.

Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε καὶ ἔδυσε. Ἡ λαμπρά τοῦ λυκόφωτος ἀνταύγεια ἀνεμίμνησκεν εἰς τὴν ταξιειδεῦτρίαν τὴν φλογερὰν κάμινον, ἣν ἔσχεν ὡς κοιτίδα, καὶ τῇ ἐπέφερε νοσταλγίαν. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθει τὸν δρόμον τῆς, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ ἐπὶ τῶν θράχων, χωρὶς νὰ καταποθῇ ὑπὸ τῶν καρχαριῶν.

Ἐπλευσεν οὕτω πολλὰς ἡμέρας καὶ μῆνας, ἀκολουθοῦσα τὸ ρεύμα, ὅτε μὲν πρὸς βορρᾶν, ὅτε δὲ πρὸς νότον. Ἦτο ἐλευθέρη καὶ ἀνεξάρτητος· ἀλλ' ὅλα τὰ θαρύνεται τις καὶ αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν, ὡς φαίνεται, κάποτε.

Τὸ μικρὸν τεμάχιον χάρτου, ὁ τελευταῖος τοῦ νεανίου ἀποχαιρετισμὸς πρὸς τὴν μνηστὴν αὐτοῦ, δὲν θὰ ἐγίνετο πρόξενος στυγεράς ἀπελπισίας περιερχόμενον εἰς χεῖρας τῆς δυστυχοῦς νεάνιδος; Ἐπειτα ποῦ ἦτο αὕτη; Ποῦ ἦσαν αἱ λευκόταται καὶ ἀβρόταται αὐτῆς χεῖρες; Ποῦ ἦτο ὁ τόπος τῆς; Ἡ φιάλη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἠγνῶει πάντα ταῦτα. Ἐξηκολούθει ὁμῶς πλέουσα μέχρις οὗ προσήραξεν εἰς τινὰ ἀκτὴν. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὠμίλουν γλῶσσαν ἐντελῶς ἀκατάληπτον εἰς αὐτὴν, οὐδὲν δ' ὁμολογουμένως εἶναι ἐνοχλητικώτερον ἀπὸ τὸ νὰ μὴ καταλαμβάνῃς τὴν γλῶσσαν ἐκείνων μεθ' ὧν συμβοιοῖς.

Εὗρον τὴν φιάλην, τὴν ἐξεπωμάτισαν, ἐξήγαγον τὸ γραμμάτιον καὶ ἐξήτταν αὐτὸ μετὰ προσοχῆς· ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας περιεῖχε· ἐμάντευον μόνον ὅτι θὰ προήρχετο ἐκ πλοίου ναυαγῆσαντος· ἀλλ' οὐδὲν πλέον. Ὅθεν μὴ γινώσκοντες τί νὰ τὸ κάμωσι, τὸ ἔθηκαν εἰς ἐν κιβώτιον.

Ἐκάστοτε, ὡς αἰς ξένος τις ἤρχετο, τῷ ἐπεδεικνύετο τὸ γραμμάτιον τοῦτο· ἐκ τῆς πολλῆς δὲ

χρήσεως οἱ χαρακτῆρες αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν γεγραμμένοι διὰ μολυβδογραφίδος, κατέστησαν ἐπὶ τοσοῦτον δυσδιάκριτοι, ὥστε ἐπὶ τέλους οὐδὲ νὰ ὑποθέσῃ τις ἠδύνατο ὅτι τὸ χαρτίον ἐκεῖνο εἶχε ποτὲ γράμματα.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἡ φιάλη ἔμεινεν εἰς τὸ κιβώτιον, μέχρις οὗ ἡμέραν τινὰ τὴν ἀνεβίβασαν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν στέγην ἀποθήκην, ἐνθα κατεκαλύφθη ὑπὸ κανιορτοῦ καὶ ἀραχνῶν. Πόσον ἐθλίβετο τότε ἐνθυμουμένη τὴν εὐδαίμονα ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκέρασε τὸν οἶνον τῶν ἀρραβῶνων ἐν τῷ δάσει, καὶ ἐκείνας καθ' ἃς πλέουσα ἐπὶ τῶν κυμάτων ἔφερε τὸν ὕστατον ἀποχαιρετισμὸν μνηστῆρος εἰς τὴν προσφιλεῖ αὐτοῦ μνηστῆν!

Ἐν τούτοις εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἔμεινεν ἐπὶ εἴκοσιν ὀλόκληρα ἔτη, καὶ θὰ ἔμεινεν ἴσως μέχρι τοῦδε, ἂν ἡ οἰκία δὲν κατηδαφίζετο. Ὅτε ἀφῆρθε ἡ στέγη τὴν ἀνεκάλυψαν, καὶ εἶδεν ὅτι ἀσχολοῦνται περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί ἔλεγον.

— Ἐὰν ἔμεινον κάτω εἰς τὸ δωμάτιον, ἐσκέφθη, θὰ ἐμάνθανε τὴν γλῶσσαν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' εἰς μίαν ἀποθήκην πῶς νὰ μάθῃ κανεὶς ξένος γλώσσας;

Ἐπλύθη καὶ ἐρρινίσθη διότι θὰ τὴν ἐχρειάζοντο βεβαίως. Εὐτυχῆς διότι ἀποκατέστη καθαρά καὶ διαφανῆς, ἐνόμισεν ὅτι ἐπανήλθεν εἰς τοὺς νεανικοὺς αὐτῆς χρόνους· μόνον ἡ κολακευτικὴ ἐπιγραφή τῆς ἔλειπε.

Τὴν ἐπλήρωσαν ἕκ τινος εἶδους σπόρου, ἀγνώστου αὐτῇ, ἀκολούθως δὲ τὴν ἐπώμασαν καὶ τὴν περιετύλιξαν τοσοῦτω καλῶς, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ οὔτε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, οὔτε τὸ τῶν λύχνων, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τὸ τῶν ἀστέρων. Οὕτω προετοιμασθεῖσαν τὴν ἔθεσαν ἐντὸς κιβωτίου, ὅπως τὴν ἀποστείλωσιν πολὺ μακρὰν, καὶ τοὶ κατηγανακτισμένην διότι ἐταξείδευεν εἰς τὰ σκοτεινὰ, οὐδὲν βλέπουσα ἢ ἀκούουσα τῶν περὶ αὐτὴν.

Ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸν πρὸς ὄρον αἱ πρῶται λέξεις ἃς ἤκουσεν ἦσαν αἱ ἐξῆς· «Μὲ πόσῃ φροντίδι τὴν περιετύλιξαν καὶ τὴν ἔθεσαν εἰς τὸ κιβώτιον! ὅπως δὴ ποτε ὅμως, ἃς παρατηρήσωμεν μήπως ἔσπασε.» Καὶ ἦτο αὐτὴ ἐκείνη ἡ γλῶσσα ἣν τὸ πρῶτον ἤκουσεν, ἐν τῷ ὑελουργεῖῳ, ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οἶνεμπόρου, ἐν τῷ δάσει, ἐπὶ τοῦ πλοίου· ἡ μόνη γλῶσσα ἣν κατελάμβανε! Ἐπέστρεψε λοιπὸν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτῆς χώραν! Ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς χαρᾶς ἣν ἠσθάνθη ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἐξολισθήσῃ τῶν χειρῶν, αἵτινες τὴν ἐκράτουν. Ἐκπωματισθεῖσα καὶ κενωθεῖσα ἐτέθη εἰς ἐν ὑπόγειον, ἐνθα διήνυσεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλὰ ἔτη τῶν γηρατειῶν τῆς, εὐτυχῆς λογιζομένη, διότι ἔζη ἐν μέσῳ συμπατριωτῶν.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ κῆπος τῆς οἰκίας ἐκοσμήθη δι' ἑορτήν. Ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον δάδες πολ-
λαὶ ἀνημμέναι ἐσχημάτιζον στέφανον φωτεινόν,

φανοὶ δὲ χάρτινοι καὶ ποικιλόχρωμοι ἐφαίνοντο ὡς χονδρά ἄνθη ἐν μέσῳ τοῦ φυλλώματος τῶν θένδρων. Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἶθριος καὶ ἀστεροεὶς· ἡ δὲ σελήνη ἐσκόρπιζε μεγαλοπρεπῶς τὰς γλυκείας αὐτῆς ἀκτῖνας. Εἰς τὰς πυκνοφύλλους σκιάδας τοῦ κήπου εἶχον τεθῆ φαίλαι, δίκην κηροπηγίων φέρουσαι ἀνημμένα κηρία· μεταξὺ αὐτῶν συγκατηρίμετο καὶ ἡ ἡμετέρα, ἥτις ἦτο κατενθουσιασμένη βλέπουσα ἐαυτὴν ἐν τῇ χλοερᾷ ἐκείνῃ ἐκτάσει, καὶ περὶ αὐτὴν πλῆθος εὐθύμων ἀνθρώπων, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐχόρευον εἰς τὸν ἦχον λαμπρᾶς μουσικῆς. Τὸ θέαμα ἐκεῖνο ἦτο ἱκανὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ λησμονήσῃ τὰ εἴκοσιν ἔτη, τὰ ὅποια εἰς ξένην γῆν διῆλθεν ἐν σκοτεινῇ ἀποθήκῃ.

Ἔστιν ὅτε νέος τις καὶ νεᾶνις ἐκάθηντο οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς, ἀναμιμνήσκοντες αὐτῇ τὸν νέον ναυτικὸν καὶ τὴν κόρην τοῦ κοσμηματοπώλου. Οἱ στοχασμοὶ τῆς εἶχον τινὰ ἀναλογίαν μετὰ τῶν στοχασμῶν γηραιᾶς τινος κόρης, εὐρισκομένης μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὴν θλίψιν τῆς ἀναπολοῦσα τὴν εὐδαιμονεστέραν τοῦ βίου τῆς ἡμέραν, τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ μνηστήρ αὐτῆς—νέος ναυτικός—προέπιεν ἐν μέσῳ ἐνὸς δάσους, ὑπὲρ τοῦ προσεχοῦς γάμου των. Ἐν τούτοις δὲν ἀνεγνώριζε τὴν φιάλην, ἥτις ἀφ' ἐτέρου οὐδὲ κἂν ὑποπτεύετο ὅτι ἡ γραία ἐκείνη καὶ ἡ ὠραία κόρη τοῦ κοσμηματοπώλου ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Οὕτω συχνὰ συμβαίνει εἰς τὸν κόσμον· οἱ ἄνθρωποι ἀποχωρίζονται, καὶ ὅταν μετὰ παρέλευσιν χρόνου συναντηθῶσι, δὲν ἐνθυμοῦνται ἂν εἶδον ποτὲ ἀλλήλους.

Ἡ φιάλη ἐπανεκάμψε παρὰ τῷ οἰνοπώλῃ ὅστις τὴν ἐγέμισεν ἐκ νέου καὶ τὴν ἐπώλησεν εἰς ἕνα ἀερονάυτην, μέλλοντα τὴν ἐπομένην κυριακὴν ν' ἀνέλθῃ δι' ἀεροστάτου· ἐτέθη δὲ εἰς καλὰθιον μετὰ τινος κονίκλου, τρέμοντος ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ἐκ μεγίστου ὕψους θὰ κατήρχετο δι' ἀλεξιπτώτου. Κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν, τὸ ἀερόστατον ἐπληρώθη ἀερίου· εἶτα τὰ συνέχοντα αὐτὸ σχοινία ἐκόπησαν, καὶ ὁ ἀερονάυτης, τὸ καλὰθιον, ἡ φιάλη καὶ ὁ κόνικλος ἀνῆλθον εἰς τοὺς ἀέρας· κάτωθεν αὐτῶν ἡ μουσικὴ ἐπαιάνιζε, τὸ δὲ πλῆθος ἐπευφῆμει.

Τί ἀλλόκοτον ταξείδιον, ἐσκέπτετο ἡ φιάλη· δὲν φοβεῖται κανεὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς βράχους—θάλασσα χωρὶς ὑφάλους!

Μυριάδες ἀνθρώπων θηῶντο τὸ ἀερόστατον ἀνερχόμενον· καὶ ἡ γραία τοῦ κήπου, ὀρθία εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ὑπερώου τῆς, ὅπου ἐκρέματο κλωβίον περιέχον μίαν ὑπολαϊδα, παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς τὰς κινήσεις αὐτοῦ.

Ἀνελθὼν μέχρι τινὸς ὕψους, ὁ ἀερονάυτης ἔρριψε τὸν κόνικλον μετ' ἀλεξιπτώτου· εἶτα, λαβὼν τὴν φιάλην, ἔπιεν εἰς ὑγίειαν πάντων τῶν

θεατῶν καὶ ἐσφενδόνισεν αὐτὴν εἰς τὸ διάστημα.

Ἡ γραία τοῦ ὑπερώου ἐσκέφθη ἴσως ὅτι εἶδε καὶ ἄλλοτε, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀρραβόνων τῆς, ἐν τῷ δάσει σφενδονιζομένην φιάλην· ἀλλὰ φυσικῶς τῷ λόγῳ δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ἦτο ἡ ἰδίᾳ.

Ὁ κόνικλος κατήρχετο βραδέως καὶ ἐπάτησε τὴν γῆν σῶος καὶ ἀβλαβῆς, ἐπικροτοῦντος τοῦ πλῆθους. Δὲν συνέβη ὅμως τὸ αὐτὸ δυστυχῶς εἰς τὴν φιάλην· μετὰ τινὰς ἀτάκτους ἐν τῷ ἀέρι κυβιστήσεις ἔπεσε τέλος ἐπὶ τῆς στέγης μιᾶς οἰκίας, ἀλλὰ μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς, ὥστε συνετρίβη εἰς μυρία τεμάχια, διασκορπισθέντα πανταχόσε. Ἦτο φοβερὰ ἡ στιγμή ἐκείνη. Μόνος ὁ λαίμῳς ἔμεινεν ἀκέραιος· εἶχε δὲ κατὰ τύχην θραυσθῇ οὕτως, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι εἶχε κοπῇ τεχνικῶς εἰς τὸν τροχόν. Γείτωντις τὸν ἔλαβε καὶ τὸν ἐδωρήσατο εἰς τὴν γραίαν, ὅπως τὸν μεταχειρισθῇ ὡς κυθήσκον διὰ τὸ κλωβίον τῆς ὑπολαϊδος, τῆς συντρόφου ἐν τῇ μοναξίᾳ τῆς.

—Ναί, κελεύει σὺ, ἐσκέπτετο ὁ λαίμῳς τῆς φιάλης, ἀκούων τοὺς εὐθύμους ἀρμονικοὺς φθόγους τοῦ μικροῦ πτηνοῦ. Ἐγὼ κανεὶς δὲν εἰξέσθῃ τι ἡμποροῦσα νὰ εἶπω τὰ παθήματά μου εἶναι ἄγνωστα· ἡξέβουρον ἴσως μόνον περὶ ἐμοῦ ὅτι ἀνέβην μὲ ἀερόστατον, καὶ κατήλθον· ἀλλοῖμονον! ἐγὼ εἰξέσθῃ πῶς.

Μίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθη τὴν γραίαν μία φίλη τῆς· συνδιελέγοντο οὐχὶ περὶ τῆς φιάλης, ἀλλὰ περὶ μιᾶς μύρτου, ἀνθούσης παρὰ τὸ κλωβίον.

—Δὲν θέλω νὰ ἐξοδεύσῃς τέσσαρας δραχμὰς διὰ τὴν ἀνθοδέσμην τῆς κόρης σου, ἔλεγεν ἡ γραία οἰκοδόποινα· ἔχω ἐκεῖ μίαν μυρτιὰν ἀνθισμένην, ἡ κούταξε πόσον εἶναι ὠραία· εἶναι ἀπὸ τὸν σπόρον ἐκείνης, τὴν ὁποίαν μοι ἐχάρισες τὴν ἐπαύριον τῶν ἀρραβόνων μου διὰ νὰ κατασκευάσω ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς τὴν ἀνθοδέσμην τῶν γάμων μου· ἀλλ' οὐδέποτε ἦλθεν ἡ ὥρα ἐκείνη δι' ἐμέ. Ἐκεῖνος ὅστις ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ βίου μου, δὲν ὑπάρχει πλέον· κοιμᾶται τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ.

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς δυστυχῆς γραίας ὑγράνθησαν ἐκ δακρύων. Καίτοι τοσαῦτα εἶχον παρέλθει ἔτη, οὐδὲν ὅμως ἐλησμόνησεν, οὔτε τοὺς τρυφεροὺς τοῦ μνηστήρος τῆς ἀποχαιρετισμοὺς, οὔτε τὴν πρόποσίν του, οὔτε τὸν πρῶτον ἀπασμὸν ὃν παρ' αὐτοῦ ἔλαβε. Πᾶσαι αὗται αἱ ἀναμνήσεις διετηροῦντο ὥσει βαλσαμωμένοι ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς, ἐσυλλογίζετο δὲ τοὺς παρελθόντας χρόνους, μηδαμῶς ὑποπτευομένη ὅτι πλησίον αὐτῆς εὐρίσκετο μάρτυς τῆς εὐδαίμονος ἐκείνης ἐποχῆς, ὁ λαίμῳς τῆς φιάλης, ἥτις τοσοῦτον φαιδρῶς ἐσύριζε καὶ ἐμορμύριζε κατὰ τὴν διὰ παντὸς ἀπελθοῦσαν ἡμέραν τῶν ἀρραβόνων τῆς.

1. Παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀρκτοῦ ἡ γαμήλιος ἀνθοδέσμη τῶν νεανίδων πλέκεται ἐξ ἀνθῶν μύρτου.

Ούτε δ' λαιμὸς τῆς φιάλης ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνεγνώριζε. Οὕτω δ' ἕκαστος ἀπεροφᾶτο καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀναμνήσεων. Ὁ ζῶν ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τοῦ παρελθόντος πρὸς οὐδὲν λογίζεται τὸ παρόν. Βεβαίως δὲν κατηγορῶ τὴν γραῖαν κόρην διότι ἔμεινε πιστὴ εἰς τὸν ἀποθανόντα μνηστῆρά της, οὔτε τὴν ἡκρωτηριασμένην φιάλην διότι ἀνεπὶ λει τὰ ταξείδια καὶ τὰ παθήματα τῆς νεανικῆς τῆς ἡλικίας· ἀλλ' οὐχ ἥτον δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶμεν καὶ τὸ παρόν. Τὰ κελαδῆματα τῆς ὑπολαϊδος, ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, ἡ φουμένη χλόη, ἡ ἐπάνοδος τῆς γλυκείας ἀνοιξέως, ἔχουσι τὴν ἀξίαν των ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ, οἷα διήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ δοκιμασίαι αὐτῶν ἐπέστημεν.

N. P. P.

ΠΕΡΙ ΛΥΚΙΣΚΟΥ ΚΑΙ ΖΥΘΟΥ

Ἑρμηνεία ὑπὸ Σ. Μ**

Εἰς πάσας τὰς βορείας χώρας τῆς Εὐρώπης, ἔνθα ὁ ἥλιος δὲν ἔχει ἀρκοῦσαν τὴν δύναμιν νὰ πεπάνῃ τὴν σταφυλὴν, ἀναπληροῦσι τὸν οἶνον διὰ τοῦ ζύθου, τοῦ ὁποῦ κυριώτατον συστατικὸν ἀποτελεῖ τὸ φυτὸν τοῦ *λυκίσκου*.

Ὁ *λυκίσκος* εἶναι φυτὸν ὑπαγόμενον βοτανικῶς εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν κνιδοειδῶν, καλεῖται δὲ *Humulus Lupulus* *λυκίσκος* ὁ γρηῃσιος (κοινῶς ἀγριόκλημα. Γαλλ. Houblon. Γερμ. Hopfen). Διὰ τῶν παλαμοσχιδῶν αὐτοῦ φύλλων τῶν προσκεκολλημένων ἐπὶ εὐκάμπτου στελέχους, διὰ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἔρπει ἐπὶ τῶν τοίχων ἢ τῶν στύλων, ὅπου παρεμπλέκει τὰς ὀστλιγγὰς αὐτοῦ, ἀναπολεῖ εἰς τὸν νοῦν τὴν ἀμπελον· ἀλλ' ἀντὶ ὡς αὕτη νὰ παράγῃ καρπὸν χυμώδη, παράγει εἰδὸς τι κώνων ἀσάρκων, ἀφορήτου πικρότητος, οἷτινες εἶναι ἄνθος μᾶλλον ἢ καρπὸς καὶ καλοῦνται *στροβίλοι*, οὗτοι δὲ δίδουσι τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς κατασκευὴν ζύθου.

Παρ' ἡμῖν ὁ *λυκίσκος*, καθ' ὃ ἀναφέρει ὁ κ. Δε Ἑλδράιχ ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Περὶ τῶν ὠφελίμων φυτῶν τῆς Ἑλλάδος», φύεται εἰς ὅρεϊνὰς χώρας, π.χ. κατὰ τὴν Λεβάδειαν, ἐν Εὐβοίᾳ, Ἀρκαδίᾳ, ἐπὶ τοῦ Πάρνωνος (Μαλεβοῦ), καλούμενος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων *ἀγριόκλημα*. Ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ θὰ ἦτο, λέγει, συμφερωτάτη εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ ἤδη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀττικῇ, ἔνθα ἐκαλλιεργήθη τὸ φυτὸν, ἐπέδωκεν εἰς αὐξήσιν καὶ πλουσίως ἐκαρποφόρησε.

Ἐν Ἀλσατίᾳ, ἔνθα ὁ *λυκίσκος* ἀποτελεῖ μίαν τῶν βάσεων τοῦ ἐγχωρίου πλούτου, ἡ συγκομιδὴ αὐτοῦ εἶναι ἐν ἑκάστῳ χωρίῳ ἀληθὴς ἐορτή. Οἱ ἐργάται ἐμβαίνοντες εἰς τοὺς λυκισκῶνας ἐν φωναῖς καὶ ἀλαλαγμοῖς ῥίπτουσι χαμαὶ τοὺς ὑψηλοὺς ἐλατίνους πασσάλους, περὶ τοὺς ὁποίους εἰσὶ περιεπιγμένοι χαριέντως οἱ κληματοειδεῖς *λυκίσκοι*, πλήρεις ἀνθέων, καὶ ἀποκόπτοντες ἐπιμε-

λῶς τοὺς στροβίλους στιβάζουσιν εἰς σάκκους ἢ εἰς μεγάλα κιβώτια. Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη εἶναι κοπιώδης, διότι ὁ *λυκίσκος* εἶναι δυσπρόσιτος ὡς ἐκ τοῦ λασίου καὶ ἀκανθώδους χυμῶς τοῦ στελέχους του, ἐκ τούτου δὲ ἅμα τῇ προσαφῇ τὸ δέμα ἐρυθριᾷ προκαλοῦν πόνους.

Τὰ ἄνθη τοῦ *λυκίσκου* συγκομισθέντα ξηραίνονται πρὶν γίνῃ αὐτῶν χρῆσις.

Ὑπάρχουσι τινες νομίζοντες ὅτι ὁ ζύθος κατασκευάζεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῶν στροβίλων τοῦ *λυκίσκου*· τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές· ὁ *λυκίσκος* εἶναι μὲν ἀπαραίτητος εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ζύθου παρέχων αὐτῷ τὸ ἄρωμα καὶ τὴν ἰδιάζουσαν γεῦσιν, δὲν ἀποτελεῖ ὅμως καὶ τὴν βάσιν τοῦ ποτοῦ τούτου.

Ὁ ζύθος εἶναι ποτὸν ἐλαφρῶς οἶνοπνευματωδές, προκύπτει ἐκ τῆς ζυμώσεως τῆς κριθῆς ἢ ἄλλων δημητριακῶν καρπῶν καὶ γνωστὸν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν ἀπαντῶμεν τὸ ἐκ κριθῆς κατασκευαζόμενον πόμα κατὰ Διόδωρον, τὴν *πεισάνην* κατὰ Διοσκορίδην, τὸ *κρίθιον* πόμα κατὰ Στράβωνα, τὸν *κρίθιον* οἶνον ἢ *βρύθιον* ἢ *πίθιον* κατὰ Ἀθήναιον καὶ τὸν *ζύθον*· πάντα ταῦτα ἦσαν εἶδη ζύθων, περὶ ὧν δὲν εἶναι ἐνταῦθα τόπος νὰ παραματευθῶμεν.

Εἰπώμεν ἤδη ὀλίγα τινα περὶ τῆς σημερινῆς κατασκευῆς τοῦ ζύθου. Αἱ κυριώτεραι ἐργασίαι, εἰς τὰς ὁποίας υποβάλλονται αἱ πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ ζύθου χρησιμοποιούμεναι ὕλαι, εἰσὶ τρεῖς· ἡ *ἐκθύνησις* (le maltage), ἡ *ἐκσακχάρωσις* (le brassage) καὶ ἡ τοῦ *λυκίσκου* ἀνάμιξις (l'houblonnage). Ἡ πρώτη τῶν ἐργασιῶν τούτων, ἡ *ἐκθύνησις*, σκοπεῖ ν' ἀναπτύξῃ ἐν τοῖς κόκκοις τῆς κριθῆς οὐσίαν τινα εἰδικήν, ἀζωτοῦχον, ἀσαφούς χημικῆς συνθέσεως, καλουμένην *διάστασιν*, ἔχουσαν τὴν δύναμιν διὰ τῆς χημικῆς αὐτῆς ἐπιδράσεως νὰ μετατρέπῃ τὸ ἄμυλον τῆς κριθῆς εἰς σάκχαριν. Πρὸς τοῦτο βρέχεται ἡ κριθὴ καὶ μεταφέρεται εἰς ὑπόγειον, ἔνθα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας βλαστάνει· ὅταν δὲ τὸ φύτρον γίνῃ ἀρκούντως μακρὸν ξηραίνουσι τοὺς κόκκους τῆς κριθῆς εἰς θερμὸν ἀνεμὸν ἢ φρύγούσιν, ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῶν τὰ ῥιζίδια καὶ ἀλῆθοντες εἰς μύλους ἀπολαμβάνουσιν ἐκ τούτου οὐσίαν καλουμένην *βύνην*.

Ἡ βύνη αὕτη υποβάλλεται κατόπιν εἰς τὴν ἐκσακχάρωσιν τιθεμένην εἰς κάδους πλήρεις ὕδατος θερμοῦ ἀνακυκωμένου ἀδιαλείπτως, συνήθως διὰ μηχανήματός τινος. Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἡ διάστασις δρᾷ ἐπὶ τοῦ ἀμύλου τῆς κριθῆς καὶ μεταβάλλει αὐτὸ εἰς σάκχαριν· διαλυομένης δὲ ταύτης ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι παράγεται τὸ *γλυκύκος* τοῦ ζύθου (moût).

Ἐνταῦθα ἄρχεται ἡ σειρά τοῦ *λυκίσκου*· τὰ ἄνθη αὐτοῦ ῥίπτονται εἰς τὸ γλυκύκος τοῦ ζύθου, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα βράζεται ἐπὶ πολλὰς ὥ-

ρας, καθ' ἃς πικραλμβάνει ἐκ τοῦ λυκίσκου τὴν ἀπαιτουμένην πικρότητα. Τὸ γλεῦκος ἀναμιχθὲν οὕτω μετὰ τοῦ λυκίσκου διηθεῖται καὶ μεταγίγνεται εἰς κάδους, ἐνθα ἀφεθὲν ἤρεμον ὑφίσταται ἄλλην βραχεῖαν ζύμωσιν, τὴν καλουμένην οἶνο-πνευματώδη, δι' ἧς ἡ σάκχαρις μεταβάλλεται εἰς οἶνόπνευμα.

Μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ζύμωσιν μεταγίγνεται αὖθις τὸ ὑγρὸν μετὰ προσοχῆς καὶ παραδίδεται εἰς κατανάλωσιν, ἕτοιμος πρὸς πόσιν ἥδη ζῦθος γενόμενος.

Ὁ ζῦθος εἶναι ποτὸν τῆς ψυχροτέρας Εὐρώπης, ἐν χρήσει ἐκεῖ ἀντὶ τοῦ οἴνου. Ἀπὸ τινων χρόνων ἡ ζυθοποσία καὶ παρ' ἡμῖν ἐπεξετάθη καὶ δὴ ἐν Ἀθήναις, θεωρουμένη ὡς τέρψις μὴ ἐνέχουσα τὸ ταπεινὸν καὶ χυδαῖον τῆς οἶνοποσίας, ἀλλ' εὐγενεστέρᾳ τις οὕτω διὰ τὸ ἥττον μεθυστικὸν, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀξίας τοῦ ζύθου.

Ὁ ζῦθος εἶναι ποτὸν περιέχον πολλὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα, ἰδίως δὲ σάκχαριν, λεύκιμα, ἄμυλον καὶ διάφορα ἄλατα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ διάφορα ὀξέα, ὧν σημαντικώτερον τὸ ἀνθρακικὸν, καὶ μόρια λυκίσκου πικρὰ καὶ αἰθεριώδη· ὅλα δὲ ταῦτα περιέχονται ἐντὸς πολλοῦ ὕδατος οὗ τινος ἡ ἀναλογία πρὸς τὰς οὐσίας ταύτας εἶναι 99-95 $\frac{1}{100}$. Ἐκτὸς τούτων περιέχει ὁ ζῦθος καὶ οἶνόπνευμα διαφόρου ποσότητος, κατὰ τὸ εἶδος τοῦ ζύθου. Οὕτως ὁ αὐστηρὸς ἀγγλικὸς ζῦθος περιέχει 9-8 $\frac{1}{100}$ οἶνοπνεύματος, τὰ γερμανικὰ εἰδη 4 $\frac{1}{100}$.

Ὁ λίαν ἀφρίζων ζῦθος παράγεται προστιθεμένων ἐν ταῖς κλεισταῖς φιάλαις σακχάρως ἢ σταφίδων, δι' ὧν ἐξακολουθεῖ ἡ ζύμωσις καὶ ἡ παραγωγὴ ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Ὁ ζῦθος λοιπὸν, ὡς ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ οὐσιῶν, τρέφει μικρὸν τὸ σῶμα ἡμῶν, διεγείρει τὴν κυκλοφορίαν διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τονώνει τὸν στόμαχον διὰ τῆς πικρᾶς οὐσίας τοῦ λυκίσκου· ἀλλὰ πλὴν τούτου ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ὅλως ἰδιαζόντως, ὥσπερ καὶ ὁ οἶνος, διὰ τοῦ σπουδαιοτέρου τῶν συστατικῶν αὐτοῦ, τοῦ οἶνοπνεύματος. Παραλείποντες τὴν θεωρίαν, περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ οἶνοπνεύματος ἐπὶ τοῦ σώματος, μνημονεύομεν ἐνταῦθα τῶν λόγων τοῦ Moleschott λέγοντος, ὅτι, ὅστις τρώγει ὀλίγον καὶ πίνει μετρίως οἶνόπνευμα ἔχει τὸ αὐτὸ ποσὸν αἵματος καὶ ἰσθμὸν πρὸς τὸν τρώγοντα πολὺ μὴ πίνοντα δὲ ζῦθον, ἢ οἶνόπνευμα κεκραμμένον. Ἐντεῦθεν, λέγει ὁ Moleschott, εἶναι σκληρὸν ν' ἀποστερῶμεν τὸν ἐργάτην, τὸν ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου ἀπολαμβάνοντα λιτὸν δεῖπνον, τῶν οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν, ὃ ἐστὶ τοῦ μέσου ἐκείνου δι' οὗ διατηρεῖ ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν ἐλλειπὴν αὐτοῦ τροφὴν. Ἐὰν εἶχε δαψιλεσέραν τροφὴν ἡδυνάμεθα νὰ ἀποστερήσωμεν αὐτὸν τοῦ οἶνοπνεύματος· ἐνδὼς ὅμως δὲν ληφθῇ φροντίς ὅπως τρέφεται ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ὁ ἐργαζόμενος, εἶναι σκληρὸν ν' ἀ-

φαιρῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν ἀγαθὸν διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ φέρει εἰς κατάχρησιν.

Παρ' ἡμῖν ὁ ἐργάτης ὁ πορευόμενος εἰς κοπιώδη ἐργασίαν, καὶ δὴ τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς, καὶ φέρων ἀνηρημένην εἰς τοὺς ὄμους αὐτοῦ πλήρη ἐκ ῥητινίου τὴν τσότρα, κομίζει μεθ' ἑαυτοῦ σωτήριον μέσον δι' οὗ θὰ συντηρήσῃ τὰς ὀλίγας δυνάμεις, ἃς θὰ δώσῃ αὐτῷ ξηρὸς ἄρτος, ἐλαῖαι, τυρὸς, ὀπωρικά καὶ τὰ παρόμοια, ἅτινα πορίζεται ἐκ τοῦ εὐτελοῦς ἡμερομισθίου, ὅπερ εἶναι ἀνεπαρκὲς νὰ συντηρήσῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογενεάν του. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ χρῆσις πολλὰκις φέρει τὴν κατάχρησιν καὶ καταλήγει εἰς τὴν συνήθη μέχρι μέθης οἶνοποσίαν καὶ ζυθοποσίαν, ἥτις ἐπιφέρει ὀλέθρια ἀποτελέσματα εἰς ἰδιώτας καὶ οἰκογενειάρχας· κατὰ τῶν κανῶν ὅμως τούτων ἐπιφέρει θεραπείαν αὐτῇ ἡ κοινωνία διὰ τῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ἐν τῷ σχολείῳ ἀγωγῆς, διὰ τοῦ συνετοῦ παραδείγματος τῶν σωφρόνων καὶ νηφαλίων πολιτῶν, καὶ διὰ τῆς συστάσεως ἐταιριῶν σκοποῦσων τὴν διάδοσιν ἠθικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς κατωτάτας τάξεις τῆς κοινωνίας.

Ο ΑΓΙΟΣ ΗΛΙΑΣ

Ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ἀχαάβ, οὗ ὁ ζυγὸς κατέστη βαρὺς καὶ ἀφόρητος ἐν Ἰουδαίᾳ, διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς λατρείας τοῦ θεοῦ τῶν φοινίκων Βάαλ καὶ τὴν περιφρόνησιν καὶ τοὺς διωγμοὺς τῆς Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας, ὁ προφήτης Ἡλίου ὁ Θεοβίτης ἀντετάχθη εὐτόλμως κατ' αὐτῆς, στηλιτεύων τὰς παρεκτροπὰς τοῦ βασιλεύοντος οἴκου καὶ προασπίζων τὰ καταπατούμενα τοῦ λαοῦ δικαιώματα. Ἐκ τῶν προφητῶν, οἵτινες ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ κοινωνίᾳ ἐξεπροσώπησαν πάντοτε τὴν κατὰ τοῦ καθεστώτος ἀντιπολίτευσιν, ἐναπέμνε μόνος αὐτός· ἡ αἰμοχαρὴς τοῦ Ἀχαάβ σύζυγος εἶχεν ἥδη ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ τότε προφητεύσαντας, ἐπεδαψίλευε δ' ἄφ' ἑτέρου ἀφθόνους τιμὰς καὶ ἐν εὐνοίᾳ μεγάλη εἶχε τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ. Ἀλλὰ τὸ κεκρυμμένον, ὅπερ ἡ καταστροφὴ τῶν προφητῶν κατέλειπεν, ἐπλήρωσεν ὁ ἔκτακτος ἀληθὺς ἀνὴρ οὗτος, ὅστις διὰ τοῦ θερμοῦ αὐτοῦ ζήλου ὑπὲρ ἀνορθώσεως τῆς πατρῴας θρησκείας, διὰ τῆς μισαλλοδοξίας, ὑφ' ἧς ἐνεφορεῖτο καὶ τοῦ ἀμειλικτοῦ μίσους καὶ τῆς ὀμότητος, ἦν πρὸς τοὺς ἀσεβεῖς ἐδείκνυε, διὰ τοῦ ἀξέστου καὶ εὐθαρσοῦς χαρὰς κατ' ἑαυτὸν, παρέχων τύπον ἐντελῆ θεολήπτου Ἰουδαίου, κατῳρῶσε νὰ συνασπίσῃ περὶ ἑαυτὸν ἅπαν τὸ ἐθνικὸν στοιχεῖον καὶ νὰ ἐπενέγκῃ τὴν κατάλυσιν τῆς λαομιοσύνης τυραννίδος.

Ἐνεκα τῆς σπουδαίας θέσεως ἣν ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ ἱστορίᾳ κατέχει καὶ τῶν τελεσφόρων αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἀγώνων, ὁ προφήτης Ἡλίας δὲν ἐβράδυνε νὰ προσλάβῃ μυθικόν τινα

χαρακτῆρα. Καθ' ἣν ἐποχὴν συνετάχθησαν αἱ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἱστορικαὶ βίβλοι τῶν Βιβλίων, αἱ πλείους τῶν εἰς αὐτὸν ἀναφερομένων ἐν ἀρχαῖς παραδόσεων εἶχον ἤδη διαπλασθῆ, μὴ ἐξαίρουμένης μὴδ' αὐτῆς τῆς προδήλου ὑστερωτέρας περὶ ἀναλήψεως τοῦ προφήτου εἰς οὐρανὸν ἐν ἄρματι πυρός. Αἱ τοιαῦται παραδόσεις ἀναπτυσσόμεναι βαθμηδὸν συνεταύτισθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Ἰουδαίων μετὰ τῶν δοξασίων περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσία· ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνομίζετο ὅτι τοῦ Μεσσία προηγηθήσεται ὁ Ἥλιος ἐν τῇ κόσμῳ, οὕτως ἐξηγουμένης περικοπῆς τινος τοῦ προφήτου Μλαχίου (δ', 5), ἣν ὅμως οἱ μὲν εὐαγγελιστὰς Ματθαῖος (14, 14, 15, 14) καὶ Μάρκος (8, 14) θεωροῦσιν ὡς προφητεῖαν περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἐννοοῦσαν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον διὰ τῆς ὀνομασίας τοῦ Ἥλιος, τινὲς δὲ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας προσεπάθησαν ν' ἀποδείξωσιν ὡς ἀναφερομένην εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ. «Προφῆται. . . τῆς δευτέρας (παρουσίας) πρόδρομον λέγουσι τὸν Ἥλιον ἔσεσθαι», λέγει ὁ Χρυσόστομος. Ἐκ τούτου ἐν τοῖς ὕμνοις τοῖς ψαλλομένοις ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ τῇ εἰκοστῇ Ἰουλίου, ὅτε τελεῖται ἡ μνήμη αὐτοῦ, ὁ προφήτης Ἥλιος ἀποκαλεῖται «ὁ τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσεως θεῖος πρόδρομος», «ὁ δεύτερος πρόδρομος τῆς παρουσίας Χριστοῦ», προστίθεται δ' ὅτι ὠρίσθη αὐτῷ «μὴ ἰδεῖν τὸν θάνατον, ἕως ἂν κηρύξῃ τὴν τῶν πάντων συντέλειαν.» Κατὰ δὲ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, θὰ ἐπιφανῇ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ κόσμου συγχρόνως μετὰ τοῦ Ἀντιχρίστου, ἐξουδετερῶν οὕτω τὰ ἐκ τῆς παρουσίας τούτου κακά. Ἐν γένει δὲ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἔταξεν αὐτὸν μετὰ τῶν ἐξεχόντων προφητῶν καὶ ἁγίων· ἐν τοῖς ὕμνοις ἐπικαλεῖται ἐπίγειος ἄγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὡς δ' ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀναφέρει, «ἀνελήθη εἰς οὐρανὸν διότι «ὁ κόσμος οὐκ ἦν ἀτάξιος αὐτοῦ.»

Ὁ μυθικός τοῦ προφήτου Ἥλιος χαρακτὴρ ἀνεπτύχθη, ὡς εἶδος, μεγάλως ἐκ τῶν τοιούτων ἰδεῶν, ἐπὶ τέλους δὲ, προσλαβὼν πάντα σχεδὸν τὰ στοιχεῖα ἡλιακῆς ἢ τοῦ πυρός θεότητος, συνεταύτισθη πρὸς τὸν Ἥλιον. Εἰς τοῦτο δ' οὐ μὴ κρὸν συνέτεινον καὶ αἱ ἀπεικονίσεις τοῦ προφήτου, πρὸ πάντων δ' αἱ παριστῶσαι τὴν εἰς οὐρανὸν ἀνάβασιν αὐτοῦ, εὐρισκόμεναι δ' ἰδίως ἐπὶ χριστιανικῶν σαρκοφάγων τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν εἰσέτι ἠκμαζεν ἡ πολυθεία καὶ ἦτο εὐκολον εἰδωλολατρικαὶ δοξασίαι νὰ συγχωνευθῶσι μετὰ χριστιανικῶν. Ὁ προφήτης Ἥλιος ἀπεικονίζεται ἐν αὐταῖς ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ ἥλιος, τὸ δὲ τέθηκον αὐτοῦ ὡς τὸ τοῦ ἡλίου. Ἐν ἀπεικονίσει προσέτι τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Ἥλιος παρίσται τὸν ἥλιον, καὶ ὁ Μω-

σῆς τὴν σελήνην, ὡς τοῦτο προδήλως καταδείχεται ἐν πολλοῖς συμβολικοῖς αἰμαῖς π.χ. Μεταμορφώσεως, εἰς τοὺς πρώτους τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνους ἀνερχομένων, ἐν αἷς ὁ μὲν Χριστὸς παρίσταται διὰ σταυροῦ, τὸν δὲ Μωσῆν ἀντικαθίστησιν εἰκὼν μιᾶς τῶν φάσεων τῆς σελήνης ἢ τὸ λατινικὸν αὐτῆς ὄνομα Luna, καὶ τὸν Ἥλιον ἥλιος ἢ ἡ λέξις Sol (ἥλιος). Τῶν τοιούτων παραστάσεων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐξήγησιν ὁ κ. Αἰμίλιος Βυρνούφ εὐρίσκει ἐν τῇ Ἰνδικῇ θρησκείᾳ· ἐν τῇ ἱερᾷ βίβλῳ Βέδα πολλοὶ ὕμνοι παριστῶσι τὸν θεὸν τοῦ πυρός Agni μεταμορφούμενον ἐπὶ βωμοῦ ἢ ἐπὶ λόφου ἐν μέσῳ «τῶν δύο μεγάλων αὐτοῦ συγγενῶν», τοῦ ἡλίου δὴλον ὅτι καὶ τῆς σελήνης (μᾶς ἢ μᾶσα σανσκριτιστῇ), ἐπισκοτίζοντα δὲ διὰ τῆς λάμψεώς του τὴν λάμψιν ἐκείνων.

Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀναλογίας τῶν συμβόλων καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ προφήτου Ἥλιου καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀνόματος, τὰ ἱερὰ τῷ Ἥλῳ ἀντικατέστησαν παρὰ τοῖς ἐκχριστιανισθεῖσιν Ἕλλησιν ἐκκλησίαι πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἥλιου, ὃ ἡ μνήμη τελεῖται τῇ εἰκοστῇ Ἰουλίου, ἐν ᾧ δὴλον ὅτι τοῦ ἔτους προσφορωτάτη πρὸς λατρείαν ἡλιακῆς θεότητος, τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου τότε ἐκπεμπουσῶν πλείονα θερμότητα καὶ φῶς. Αἱ κορυφαὶ τῶν ὄρεων, αἵτινες τὸ πάλαι ἀφιεροῦντο εἰς ἡλιακᾶς θεότητας καὶ ἰδίως τῷ Ἥλῳ, εἰσὶ νῦν ἱερὰ τῷ προφήτῃ Ἥλῳ· οὐδ' ὑπάρχει κορυφὴ ὄρους, μὴ ἔχουσα παρεκκλησίον καθιερωμένην τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. Τὸ γνωστότατον δὲ καὶ ἐπισημότατον μέρος, ἐνθα ἡ τοῦ ἁγίου τούτου προσκύνσεις ἀντικατέστησε τὴν λατρείαν τοῦ Ἥλιου, εἶνε τὸ ὄρος τῆς Λακωνικῆς Ταϋγετον, Ἄγιος Ἥλιος μετωνομασθέν.

Ταῦτε τὸν ἔλεγον οἱ παλαιοὶ Σπαρτιάται καὶ μακρονὸν τὸν λέγουσιν Ἥλιον οἱ Μανιάται,

ὡς λέγει ὁ Μανιάτης ποιητὴς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος Νικήτας Νηφάκης. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἦν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἱερὸν Ἥλιου, εἰς ὃν ἔθνον ἵππους, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου· νῦν δ' ὑπάρχει ἐκκλησιδίον τι πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Ἥλιου, καὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν αὐτοῦ προσκυνηταὶ μετὰ κόπου ἀναρριχώμενοι μέχρι τῆς κορυφῆς, προσφέρουσι σωρείας λιθάνου, εἰς ἃς ἐμβάλλουσι πῦρ, πολυπληθεῖς πυρὰς οὕτω σχηματίζοντες, ἀνακαλούσας τὸν ἀρχαῖον τρόπον τῆς λατρείας τῶν ἡλιακῶν θεοτήτων.

Κατὰ τινὰ παράδοσιν ὁ ἅγιος Ἥλιος θεωρεῖται κύριος τῆς βροχῆς καὶ διαμένων ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀφιέρωνται δ' αὐτῷ τὰ ὑψηλὰ μέρη, διότι ἐκεῖ νομίζουσιν ὅτι συνήθως ἐνδιαίτῃται καὶ ἐκείθεν εὐκολώτερον δύναται νὰ ἐξαποστείλῃ βροχὴν ὁσάκις οἱ πιστοὶ μετὰ συντριβῆς ἱκετεύουσιν αὐτόν. Καὶ ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὸν μεσαιῶνα

καὶ ἐν Σερβίᾳ ὁ ἅγιος Ἡλίας ἐθεωρεῖτο κύριος τῆς θρογχῆς καὶ λιτανεῖας ἐποίουν αὐτῷ ἐν ἀνομβρίαις· προήλθε δ' ἀναμφιβόλως ἡ τοιαύτη δοξασία ἐκ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἱστορουμένων περὶ ξηρασίας καὶ ὑετῶν τῇ διαταγῇ τοῦ Προφῆτου τούτου ἀποστελλομένων ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐπεκράτει δ' ὁμοίως καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντίοις, ὡς καταδεικνύει χειρόγραφόν τι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Λέσβῳ μονῆς τοῦ Λειμῶνος κατακείμενον, ἀναγράφον δὲ τὰς περὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων ιδέας αὐτῶν. Ἐκ τοῦ περιεργοτάτου καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀρχοῦντος ἐνδιαφέροντος χειρογράφου τούτου ἀποσπῶμεν τὴν ἐπομένην περικοπὴν, ἐν ἣ, ἐκτὸς τῆς ἐν λόγῳ δοξασίας, ἐκτίθενται καὶ τινες ἄλλαι συναφεῖς προλήψεις:

«Ἐπιφάνιος εἶπεν· Ἄρα ἀληθεύουσιν οἱ λέγοντες ὅτι ὁ προφήτης Ἡλίας ἐστὶν ἐν τῷ ἄρματι θρονῶν καὶ ἀστράπτων ἐν ταῖς νεφέλαις καὶ ὅτι δράκοντα διώκει;¹

»Ἀνδρέας. Μὴ γένοιτο! Ἐσχάτης ἀνοίας τοῦτό ἐστι καὶ ἀκοῇ παραδεδεσθαι, ἀνθρωποφρονοβλαβεῖς, ἐξ οἰκείας διανοίας ταῦτα συνεγράψαντο, ὥσπερ ὅτι καὶ στρουθία ὁ Χριστὸς, ἐνώπιον τῶν Ἰουδαίων ἐκ πηλοῦ διέπλαττεν, εἰς τὸν ἀέρα ἐπέριπτε καὶ ἐπέταντο καὶ χειμῶν ἄλευρος ἐχρημάτιζεν, ὥσπερ γὰρ ταῦτά ἐστι ψεῦδος, οὕτω καὶ αὐτὰ ψεῦδος καθεστήκασι καὶ ὁπόσα οἱ αἱρετικοὶ νοθεύσαντες ἀλλόκοτα ἐδογμάτισαν. . . .

»Ἡλίας οὖν εἰς τοὺς οὐρανοὺς οὐκ ἀνέβη, μὴ γένοιτο οὔτε ἐπὶ ἄρματος καθεζέται· χάριν δὲ ἔχει ἐπὶ τοῦ ὑετοῦ, τοῦ παρακαλεῖν τὸν Θεόν, ὅπως ἐν καιρῷ ἀνύδρω δώσῃ τῇ γῇ ὑετόν. . .

»Ζῇ τοίνυν ὁ Ἡλίας καὶ ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μὴδεὶς ὁ γνωρίζων αὐτόν, ζῇ δὲ καὶ ὁ Ἐνώχ καὶ μέσω πολλῶν ἀποστρέφεται καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὁ γνωρίζων αὐτόν. Ζῇ δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐστὶν εἰς τὸν κόσμον ὥσπερ μαργαρίτης, ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου, ἀφαιεῖς τοῦ εἶναι ἐν σαρκὶ ἀντιπρόσωπος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἰλάσκεσθαι ἡμῶν τὰς ἀμαρτίας.»

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Σαρδάνιος ἢ Σαρδόνιος γέλως καὶ Σαρδάνιον ἢ Σαρδόνιον γελᾶν.

«Ὅτι ἡ παροιμιώδης αὕτη ἔκφρασις ἐδήλου γέλωτα σαρκαστικὸν καὶ χλευαστικὸν ἀποδέχονται οἱ παραδεχόμενοι τὴν ἀρχὴν τῆς λέξεως

1. Νῦν ὁ λαὸς δοξάζει περὶ τῆς θρονῆς ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ θορύβου ὃν ποιοῦσιν οἱ νεκροὶ διώκοντες ἀλλήλους· ὁμοίως οἱ Πυθαγόρειοι, κατὰ Ἰωάννην τὸν Αὐδὸν, ἀπέδιδον τὸν κεραυνὸν εἰς συμπλοκὴν τῶν δαιμόνων ἐν τῷ αἵθερι. Ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ ἑτέρα τῶν Πυθαγορείων δοξασία περὶ σεισμοῦ, ὃν, ὡς ἀναφέρει ὁ Αἰλιανός, «ἐγενεαλόγουν οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ σύνοδον τεθνεώτων.» Τὴν δὲ ἰδέαν τῶν Βυζαντίων ὅτι ὁ κεραυνὸς διώκει δράκοντα, ἀναφέρει καὶ πολέμει Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.»

Σαρδάνιος ἐκ τοῦ σαίρειν, ἀνοίγειν τὸ στόμα, ἐξ οὗ ὁ παρακείμενος σέσηρα, καὶ ἡ μετοχὴ σέσηρως, ὁ χλευαστικῶς γελῶν. Ἐντεῦθεν τὸ ῥῆμα σεσηρῆναι εὑρηται μετὰ τοῦ χλευάζειν, τὸ τοὺς ὁδόντας φαίνειν ἐπὶ διακομωδῇ κατὰ τὸν Φώτιον· καὶ σέσηρε, γελᾷ δολῶς, κατὰ τὸν Ἡσύχιον. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ ὁ Εὐστάθιος παράγων τὸν Σαρδάνιον γέλωτα ἐκ τοῦ σεσηρῆναι τοῖς ὁδοῦσι, ἢ ἄκροις χεῖλεσι. Ἐκ τοῦ σαίρειν παρήκται τὸ ῥῆμα σαρδάζειν, τουτέστι μετὰ πικρίας γελᾶν, σαρκάζειν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ φέρεται ἡ παροιμία καὶ ἄλλως, λέγεται δὴλα δὴ καὶ γέλως Σαρδόνιος, οἱ ἀρχαῖοι διάφορον ἐξήνεγκον περὶ τούτου γνώμην. Κατὰ τὸν Ἀλεξανδρίνον, τὸν παροιμιολόγον Αἰσχύλον, ἡ παροιμία ἔσχεν ἀρχὴν ἐκ τινος ἀήθους καὶ ὠμοτάτης συνηθείας, οὗσης ἐν χρήσει παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς νήσου Σαρδοῦς. Οἱ Σαρδοῖοι εἶχον παραλαβόντες παρὰ τῶν Καρχηδονίων, ὧν ἦσαν ἄποικοι, τὴν ἀπανθρωποπάτην τῶν συνηθειῶν, νὰ θύωσι τῷ Κρόνῳ τοὺς ὑπὲρ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότας γονεῖς αὐτῶν, καὶ τοῦτο ποιοῦντες ἐγέλων καὶ ἡσπάζοντο ἀλλήλους. Κατὰ τὸν Αἰσχύλον λοιπὸν τοῦτον τὸν γραμματικὸν ὁ προσποιήτος καὶ οὐχὶ ἐξ εἰλικρινείας γιγνώμενος γέλως Σαρδόνιος ἐκλήθη. Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Αἰσχύλου συμφωνοῦσι καὶ ἄλλοι τῶν παλαιῶν, ὡς Γρηγόριος ὁ Κύπριος, ὁ Ἡσύχιος, ὁ Σχολιαστὴς τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ ἄλλοι.

Κατὰ τὸν γραμματικὸν Τίμαχον οἱ τῆς νήσου Σαρδοῦς κάτοικοι ἱσταντες τοὺς γονεῖς αὐτῶν παρὰ τοὺς βόθρους, εἰς οὓς ἐμελλον νὰ ῥίψωσιν αὐτοὺς, ἔπαιον διὰ ῥοπάλων καὶ ὕστερον ἐκρήμνιζον. Οἱ γονεῖς οὕτως ἀποθνήσκοντες ἐγέλων! Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Τιμαίου ἐκτίθησιν ὁ σχολιαστὴς τοῦ Πλάτωνος. Τοῦ ἔθους τούτου μνημονεύει καὶ ὁ Αἰλιανός. Κλείταρχος ὁ ἱστοριογράφος ἀποδίδωσι μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς παροιμιώδους ταύτης φράσεως οὐχὶ εἰς τοὺς Σαρδοῦς, ἀλλ' εἰς τοὺς Φοίνικας καὶ Καρχηδονίους, οἵτινες ἔκαιον τὰ τέκνα αὐτῶν τῷ Κρόνῳ ἐν καιροῖς δυστυχίας, ἐξηγεῖται ὅμως τὴν λέξιν φυσικώτερον. Κατ' αὐτὸν δὴλα δὴ ἡ φιλὸς συνείλκε τὰ μέλη καὶ τὸ στόμα ἐφαίνετο σεσηρὸς, τουτέστιν ἀνοικτὸν καὶ χάσκον, παρομοίως πρὸς τοὺς γελῶντας.

«Ὅτι δὲ ἡ παροιμία δὲν φαίνεται ληφθεῖσα ἐκ τοῦ παρὰ Σαρδοῖοις ἐθίμου τοῦ φονεῦν τοὺς γονεῖς, γίγνεται πιστευτὸν, νομίζομεν, ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι τὸ ἄγριον καὶ ἀπάνθρωπον ἔθιμον τοῦ φονεῦν τοὺς γεγηρακότας γονεῖς ὑπῆρχε καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς. Οὕτω κατὰ Αἰλιανὸν οἱ Δερβίκοι ἢ Δέρβικες, λαὸς Σκυθικὸς, τοὺς ὑπὲρ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότας, εἰ μὲν ἦσαν ἄνδρες ἔθυσον, εἰ δὲ γυναῖκες ἀπηγχόλνιζον. Καὶ οἱ Μασσαγῆται καὶ Τιβαρηνοὶ τὸ αὐτὸ ἔπραττον κατὰ τὸν Πορφύριον. Καὶ ἄλλοι δὲ λαοὶ κατὰ τὸν Εὐσέβιον τοιαύτην εἶχον συνήθειαν. Τὸ δὲ

περιεργότατον εἶνε ὅτι καὶ ἐν τῇ νήσῳ Κέω (Τζιάς) οἱ γέροντες ἐλάμβανον κώνειον. Τίνος λοιπὸν ἕνεκα ἡ παροιμία ἐλήφθη ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Σαρδοῦς καὶ οὐχὶ ἐξ ἄλλου τινὸς ἔθνους; Ἐντεῦθεν ἴσως ἄλλοι λαβόντες τὸ ἐνδόσιμον ὑπετόπασαν, ὅτι ἡ παροιμία ἐλήφθη ἐκ τινος χόρτου, φυομένου ἐν τῇ νήσῳ τῶν Σαρδῶων. Οὕτως ὁ διάσημος παροιμιογράφος Λούκιος ἡ Λουκίλιος ὁ Ταρραῖος ἀπεδέξατο τὴν γνώμην, ὅτι οἱ γευσάμενοι τοῦ φυτοῦ ἐκείνου ἀπέθνησκον μετὰ σπασμοῦ καὶ γέλωτος. Ἦτο δὲ τὸ χόρτον ἐκεῖνο ἡδύ, σελίνῳ ἑμπερές, ὡς ἀναφέρουσιν ὁ Σουΐδας, ὁ Ἡσύχιος, ὁ Φώτιος καὶ ἄλλοι.

Ἐν τῇ Δύσει φαίνονται ἀσπαζόμενοι τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Σαρδάνιος γέλωσ παρήγετο ἐκ τοῦ φυτοῦ. Οὕτως ὁ Σαλβιανὸς ὁ τῆς Μασσαλίας πρεσβύτερος παραβάλλει τὸν ῥωμαϊκὸν λαὸν πρὸς τοὺς γευσαμένους τῆς σαρδονίου βοτάνης. Πρὸς τοὺς γευσαμένους τῆς βοτάνης ταύτης παραβάλλουσι τοὺς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν καὶ ἄλλοι.

Ἐξ ὧν παρεθέσαμεν πειθόμεθα ἀδιστάκτως, ὅτι ὁ Σαρδάνιος ἡ Σαρδόνιος γέλωσ δὲν προήλθεν οὔτε ἐκ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπανθρώπου ἐθίμου τοῦ φονεύειν τοὺς γεγενηκότες, οὔτε ἐκ τῆς ἐν Σαρδοῖ φυομένης βοτάνης, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ γελῶντες γελῶσι, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνοντα ἢ τὸν σαρκαστικώτατον καὶ πικρίας γέμοντα γέλωτα.

ΚΑΝΕΤ. ΝΕΜΤΟΡΙΑΝΣ.

ΣΥΣΤΑΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ποία ἡ δύναμις τῆς συστατικῆς ἐπιστολῆς! Διευκολύνει ὅλους τοὺς δρόμους, χορηγεῖ ὅλας τὰς θέσεις, καὶ θέτει εἰς κίνησιν ὅλον τὸν κόσμον ὑπὲρ ἐκείνου, τὸν ὅποιον ἡ καλὴ του τύχη ἐξησφάλισεν ἅπαξ μὲ τὸ θαυμάσιον τοῦτο περίεργον.

Συστατικὴ ἐπιστολή! ὄνειρον γοητευτικόν, ἐπὶ τῶν πτερύγων τοῦ οἵου ἐταξειδεύσαμεν βέλαια ὅλοι μας.

Τίς δὲν ἐζήτησε μίαν συστατικὴν ἐπιστολήν; Τίς, ἀφ' οὗ τὴν ἀπέκτησε—καὶ ἀποκτᾶται εὐκολώτατα, διότι δύναται νὰ γράψῃ τις αὐτὴν μὲ τόσον ὀλίγην καὶ δαπάνην καὶ εὐθύνην!—δὲν ἐνόμισεν ἔτοιμον τὸ στάδιόν του, ἐξησχαλισμένον τὸ μέλλον του!

Ἡ Κ^α Σιμιάνη, ἡ ἀξία τῆς Κ^α Σεβινιᾶ ἐγγονή, ἐπικρίνει θεωρητικῶς ἅμα καὶ ἐμπράκτως τὰς συστατικὰς ἐπιστολάς, δι' ἰδίας αὐτῆς χαριεσάτης συστατικῆς, ἐχούσης ὡς ἐξῆς: «Κύριε,—γράφει ἐπιστέλλουσα πρὸς ἰσχυρόν τινα τῆς ἡμέρας,—μὴ λείψετε, ἅμα λαβόντες τὴν παροῦσάν μου, νὰ διορίσητε εἰς θέσιν τινα τὸ πρόσωπον, οὗ τινος τὴν σημειώσιν εὐρίσκετε ἐσώκλειστον ἐνταῦθα. Τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου τούτου εἶνε σδυσμένον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει τίποτε· μὴ λείψετε

ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσακούσετε τὴν αἴτησίν του, διότι πρόκειται περὶ νεανίου ὠραιοτάτου. Οὔτε τὸν εἶδα ποτὲ οὔτε τὸν ἐγνώρισα· μοῦ συσταίνεται δὲ ἀπὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον οὐδέποτε εἶδα οὐδ' ἐγνώρισα, πάντα δὲ ταῦτα μοι ἀνετέθησαν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σαίντ-Ἀνδρέου, ἐξαδέλφου μου πρώτου. Χάριν λοιπὸν τοῦ ἐξαδέλφου μου τούτου σᾶς παρακαλῶ νὰ μοι γράψετε σπουδαίως εἰς ἀπάντησιν ὅτι ὅ,τι σᾶς ζητῶ εἶνε ἀδύνατον, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιδείξω καὶ ἀναγνώσω πρὸς αὐτὸν τὴν ἐπιστολήν σας.»

Πόσαι ἔκτοτε συστατικαὶ ἐπιστολαὶ δὲν ἐχύθησαν εἰς τὸν ἴδιον τύπον, ἐν τῷ τυπικῷ τούτῳ κόσμῳ!

Ὅσakis ὁ μέγας γεωμέτρης Λαπλὰς διηγείτο τὰς ἀρχὰς τοῦ σταδίου του ἐν Παριείοις, οὐδέποτε παρέλειπε τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον:

«Εἶχα ἀναχωρήσει ἀπὸ τὸ χωρίον μου μὲ πολλὰς συστατικὰς πρὸς τὸν διάσημον Δαλεμβέρτ, ὅστις τότε ἦτο ἡ Πυθία τοῦ σοφοῦ κόσμου. Ἀλλ' εἰς μάτην ἀπέβησαν ὅλαι αἱ προσπάθειαί μου νὰ παρουσιασθῶ πρὸς αὐτόν. Ἡ θύρα ἦτο πάντοτε κλειστὴ δι' ἐμὲ, ἂν καὶ εἶχα κατορθώσει νὰ ἐπιδοθῶσι πρὸς αὐτόν αἱ παντοδύναμοι ἐκτείναι συστατικὰ, αἵτινες ἐμελλον νὰ ἐλκύσωσι πρὸς ἐμὲ ὅλην τὴν εὐνοίαν καὶ ὑπόληψιν τοῦ διασήμου ἀνδρός.

Ἐφαντάσθην τότε νὰ ἐπιστείλω πρὸς αὐτόν ὅχι ἱκετευτικὴν ἐπιστολήν, ὅχι αἴτησιν ἀκροάσεως, ἀλλ' ἐπιστολήν περὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς μηχανικῆς.

Τὴν ἐπαύριον ἔλαβον γραμμάτιον, διαλαμβάνον τὰ ἐξῆς:

«Κύριε, βλέπετε ὅτι πολλὰ ὀλίγον λαμβάνω ὑπ' ὅψιν τὰς συστατικὰς ἐπιστολάς, καὶ οὐδεμίαν εἶχετε σεῖς ἀνάγκην αὐτῶν. Πολὺ καλλιπτερα κατεστήσατε γνωστὸν τὸν ἑαυτὸν σας σεῖς ὁ ἴδιος, καὶ τοῦτο μοι ἀρκεῖ. Ἡ ὑποστήριξις μου σᾶς ὀφείλεται. Ἐλθετε, σᾶς περιμένω.»

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διωρίσθην καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν Σχολὴν—παρὰ τὰς συστατικὰς μου ἐπιστολάς. Μόλις ἤμην τότε δεκαεννέα ἐτῶν.»

**

ΜΥΘΟΙ

Ο ΤΣΙΝΤΣΙΚΑΣ ΚΑΙ Ο ΓΡΥΛΛΟΣ

Εἶπε μιὰ νύχτα ὁ Τσίντσικας τοῦ Γρύλλου·

Δὲν πᾶς καὶ σὺ καυμένη νὰ ἡσυχᾷς,
Ποῦ ὅλοι κοιμῶνται, κ' εἶσαι σὺ μονάχος
Ὅπου περνᾷς τὴ νύχτα τραγουδώντας;
Ἄσωτε, ἄσωτε τέκνο, ποῦ ἄσωτε τίς
Ἐνα πολύτιμον καιρὸ, ποῦ ἐμπόρηες
Νὰ τὸν οἰκονομᾷς γιὰ νὰ κοιμᾷσαι;
Ναί, λέει ὁ Γρύλλος, ἴσια κουβεντιάσεις.
Λὲς τὴν ἀλήθειαν· καὶ θαυμάζω μόνον
Πῶς, Τσίντσικας ἐσὺ, μιλεῖς γιὰ γνώσι,
Γιὰ οἰκονομία καιροῦ, καὶ γιὰ ἡσυχίαν!
Δὲν εἶσαι σὺ ποῦ ὀλημερίς στὸν ἴσιον
Ἐνὸς πράσινου δένδρου, τριζονίζεις

Τραγούδια βαρετά και δίχως τέλος ;
Και κουφαίνεις τούς κάμπους ; και αλαλιάζεις
Τούς ἐργάτες ποῦ κάνουν τὴ δουλειά τους ;
Κ' ἐσπατάλησες πάντα τὸν καιρὸ σου
Τραγουδώντας ἀμέριμνα ὅλη-μέρα ;
Πῶς ἤλθες τώρα ἀπάνου ὅγ τὸ κλαρί σου
Νὰ διδάξης ἐμὰς σιωπὴ, ἡσυχία,
Οἰκονομία καιροῦ, φρόνησι, γνῶσι ;
Ὡ, Τσίτισκά μου ! καὶ συμπάθησέ με,
Συμπάθησέ με, στὸ λέω πάλι, μὲ...
Θέλεις νάχης δικαίωμα νὰ ὀρμητεύης ;
Κάνε σὺ πρῶτος ὅσα συμβουλεύεις.¹

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ἡ δμόνοια προαπαιτεῖ αὐταπαρνησίαν, προαπαιτεῖ ἐπικράτησιν δημοσίου πνεύματος, προϋποθέτει τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Γνωθι σαυτὸν. Ναι, ναι, χιλιάκις ναι, χωρὶς τοῦ Γνωθι σαυτὸν, ἡ δμόνοια ἀπομένει ἀπλοῦς λεξικογραφικὸς διάκοσμος. (Σ. Ζαμπέλιος.)

* * Διὰ τί δὲν ζητεῖς παρὰ τοῖς ὁμοίοις σου τὰς ἀρετὰς αὐτῶν μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας, μεθ' ἧς ἀνακαλύπτεις τὰς κακίας αὐτῶν ; Μαν-θάνων νὰ ἐκτιμᾷς τὰς ἀρετὰς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, θέλεις δυνήθῃ ν' ἀγαπήσῃς αὐτούς. Ἐνθυμούμενος δὲ ἐν τῇ πρὸς αὐτοὺς συμπεριφορᾷ τὴν μερίδα τῶν ἐν αὐτοῖς ἀγαθῶν, θέλεις εὐκολώτερον συγχωρεῖ αὐτοῖς τὰς ἀδυναμίας των καὶ ὑπομένει τὰ τέως λυποῦντά σε ἐλαττώματα αὐτῶν. (Zschokke.)

* * Ὑπάρχουσι τρία εἶδη φίλων : ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν καθ' ἑκάστην, ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους βλέπομεν ἐνίοτε, καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους καθόλου δὲν βλέπομεν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶνε συχνότατα καὶ σταθερότεροι. (Arnould Fremy.)

* * Οἱ κατασκευασταὶ τῶν προρρήσεων ἐκτυλίσσουσι τὸ μέλλον κατὰ τὴν θέλησιν τῆς φαντασίας των, οἱ ποιηταὶ διαθέτουσιν ἐπίσης τὸ παρελθόν, ὃ δὲ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον οἱ δημοσιογράφοι περιγράφουσι τὸ παρὸν, δὲν διαφέρει καὶ οὗτος παρὰ πολὺ τῶν ἀνωτέρω.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ βέλος τοῦ Πάρθου.

Μία μαγεύρισα πρὸς τὴν Κυρίαν της, ἡ ὁποία τὴν ἀπέπεμψε.

— Τώρα ὅπου φεύγω, Κυρά, σὰς λέγω ὅτι τὸ κλειδί τοῦ μαγεύριου πηγαίνει καὶ εἰς τὴν κλειδωνιά τοῦ ὑπογείου, ὅπου εἶναι τὰ κρασιά.

Ἡ Κυρία μένει μὲ ἀνοικτὰ μάτια.

Πόρισμα τῆς πείρας.

Ὅταν ὕψασμά τι φέρῃ ἐπιγεγραμμένην τὴν λέξιν μα.λ.λ., ἐνίοτε περιέχει καὶ βαμβάκι. Ὅταν ὅμως ἔχῃ τὰς λέξεις καθαρὸ μα.λ.λ., τότε νὰ ᾗται ἐξέβαιος ὅτι ἔχει καὶ βαμβάκι.

1. Α. Ανοκαράτος.

Ἰδιοκτῆτης καὶ ἐνοικιαστής.

Κυρίως τις ἐπισκέπτεται οἰκίαν διὰ νὰ τὴν ἐνοικιάσῃ.

— Ἡ θέα δὲν μὲ ἀρέσει τόσο, λέγει.

— Καλὲ τί λέτε, Κύριε ! ἀνακράζει ὁ ἰδιοκτῆτης. Δὲν βλέπετε ὅτι ἔχετε ἀποκάτω τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου ;

— Τὸ εἶδα' ἀλλὰ δὲν βλέπω τί κερδίζω μὲ αὐτό.

— Δὲν εἰδεύρετε τί διασκεδαστικὸν ποῦ εἶναι ! Βλέπει κανεὶς ὅλους ποῦ δὲν προφθαίνουσι τὸν σιδηρόδρομον.

Ὁ ἀφηρημένος σοφός.

Εἶναι γνωστὸν πόσον οἱ σοφοὶ καὶ ἰδίως οἱ μαθηματικοὶ εἶναι ἀφηρημένοι.

Ὁ Κ. Χ., εἰς τῶν ἀρίστων χημικῶν, ἀπέδειξεν ἀρτίως διὰ μυριοστὴν φορὰν τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἀξιώματος τούτου.

Ἐνῷ αὐτὸς ἐσχάτως ἔλειπεν εἰς ταξείδιον, ἡ σύζυγός του ἀπέπεμψε τὴν θαλαμηπόλον καὶ προσέλαβεν αὐτῆς ἄρρενα ὑπηρετήν.

Ὁ Κ. Χ. ἐπανῆλθε πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐνόησε τὸν ἀλλαγὴν καὶ ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν λέγει πρὸς τὸν ὑπηρετήν του :

— Μαρία, δός μου τὸ καπέ. *l.lor* μου καὶ τὸ βραδὶ μου.

Πολυάσχολοι ὑπηρεταί.

Ὁ ἐξῆς διάλογος ἐλάμβανεν ἐσχάτως χώραν μετὰ τοῦ κυρίου Β*, ἐργαζομένου εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, καὶ τῶν δύο ὑπηρετῶν του, εὐρισκομένων εἰς τὸν ἀντιθάλαμον. — Σὺ εἶσαι, Πέτρε ; — Ναι, αὐθέντα. — Τί κάμνεις ; — Τίποτε, αὐθέντα. — Καὶ σὺ, Ἰωάννη, αὐτοῦ εἶσαι ; — Μάλιστα, αὐθέντα. — Τί κάμνεις ; — Αὐθέντα βοηθῶ τὸν Πέτρον. — Καλὰ ! ὅταν τελειώσῃς ἔλατε νὰ μοῦ δώσῃτε τὰ ὑποδήματά μου. Α.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Καθάρσις τῶν κρυσταλλίνων φιαλῶν.

Μετὰ μακρὰν χρῆσιν ἀπομένει ἐν ταῖς φιάλαις ἐκ τοῦ πηγαίου ὕδατος ὑποστάθητις δυσχρό-ξεστος λευκή, ἥτις οὔτε εἰς τὴν μετὰ κόνεως, ἀνθρακὸς ἢ σαπιδῶν ἀνατάραξιν ὑποχωρεῖ. Σταγόνες δὲ τινες ἀραιοῦ ὕδροχλωρικοῦ ὀξέος ἐν ἀκαρεῖ καθαίρουσι τὴν φιάλην, μεθ' ἧς ἀποπλυνέσθω δι' ἀφρόνου ὕδατος. Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα ὅτι τὰ σκάγια, τὰ τόσοι εὐχρηστοὶ παρ' ἡμῖν πρὸς καθάρσιν τῶν φιαλῶν, ἀποδοκιμαζόνται, διότι περιέχουσι σημαντικὴν ποσότητα ἀρσενικοῦ, ἐπίτηδες διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς σφαιρικῆς μορφῆς προστιθεμένου ὁπόταν δὲ μείνωσιν ἐν ταῖς φιάλαις, καὶ μάλιστα εἰς ἐπαφὴν μετὰ διαλυτικῶν τοῦ μολύβδου καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ ὑγρῶν, ἐπιφέρουσι δηλητηριάσεις.

ΑΘΗΝΑΙ.—ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ, 4*